

МОЛОДИЙ КОМУНАР

ОУНЬ
М. Д. ЧИЖЕВСЬКОГО

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

ОЙ, РАДУЙСЯ, ЗЕМЛЕ...

Духовність народу тримається на трьох китах: віра предків, мова народу, національні звичаї. Разом із перебудовою в нашому суспільстві почалося переосмислення людських цінностей. Люди потягнулися сім'ями до невичерпного джерела народної культури, усвідомили, що причина сьогодишнього матеріального зубожіння криється насамперед у зубожінні духовному, у забутті тих вічних духовних цінностей та древніх звичаїв, які цементували наших предків у єдине ціле — народ. І от нині постановою Верховної Ради УРСР до нас повертається ще одне свято — Різдво Христове.

За переказами Біблії, народження Ісуса сталося у місті Віфлемі, куди пішли Йосип та Діва Марія під час всенародного перепису, коли кожний іудей повинен був записатися там, де мешкали його предки. У Віфлемі ж місця в будинку для прибульців не виявилось. Тому вони зупинилися за містом у печері. У Пресвятої Діви Марії й народився вночі Син Божий, Христос Спаситель. А пастухи стали першими свідками цієї події, про яку возвiщали пророки ще за кілька тисячоліть. Внутрішнє оновлення, перебудова людини, близькі нашим людям і нині. Христос закликав до ідеалів гуманізму. Він учив, що життя слід осмислювати і оцінювати через призму вічного, духовного, негнітного. Вірно робить лише той, для кого земні блага не мають ніякої цінності, для кого духовні цінності стоять вище матеріальних, а суть і зміст людського буття на Землі закладені у формулі «Полюби ближнього свого, як самого себе». І напередодні Різдва Христового хочемо вірити, що цей рік подарує нашій Вітчизні силу і мудрість подолати всі труднощі, які є сьогодні в суспільстві, пошле в достаток здоров'я, плодів земних, миру та щастя нашому славному українському народу.

Виходить з 5 грудня 1939 року.
№ 1 (4134). • СУБОТА
• 5 СІЧНЯ 1991 Р.
Ціна 30 коп. (передплатою — 12 коп.).

ТОЛЯ І ЮРКО З КІРОВОГРАДСЬКИХ ПЕРЕДМІСТЬ...

до дня визволення КІРОВОГРАДА

Під час німецької окупації наша Кіровоградщина не корилася. Серед юних месників відзначилися також і мої довоєнні учні.

На початку 1936 року після демобілізації із рядів Червоної Армії, ще не знявши військової форму, я був направлений міськвено в Кіровоградську семирічну школу № 20 на посаду вчителя історії. Скором мене обрали секретарем шкільної комсомольської організації. Але в 1939—40 навчальному році в зв'язку з величезним перевантаженням, працював у 2-х школах — і в СШ № 14. Під час чергових виборів запропонував обрати замість себе комсоргом учня Анатолія Маркітана.

На початку 1948 року мені довелося побувати на квартирі у Михайла Михайловича Сирди — колишнього секретаря підпільного обкому партії. У нього в гостях були всі керівники партизанських загонів області. Серед них також Долженко Семен Іванович — колишній командир партизанського загону ім. Ворошилова. Коли він дізнався, що я до війни вчив Анатолія, він багато чого мені розповів.

Анатолій мріяв вступити в військово-морську школу. Коли почалася війна, юнак добровольцем попросився в Червону Армію. Але його через неповноліття не взяли. Скором він і Юра (його брат) стали членами партизанської сім'ї Долженка. Не випадково, коли комуністи взяли за створення комсомольської організації в загоні, Анатолія, який мав уже досвід комсомольської роботи, одностайно обрали секретарем. Він командував кінною розвідкою, виконував багато бойових доручень.

Я також добре пам'ятаю інших колишніх учнів цієї ж школи. Наприклад, Хитренка Василя (декілька років тому помер), його брата Миколу (після війни вчився в будівельному технікумі, тепер живе в Керчі), їхню сестру Ліду, яка в 1940 році закінчила школу. Вона вчилася у тому класі, де я був класним керівником. Вона була в підпільній групі зв'язковою. В підпільно-диверсійній групі І. І. Полєнцева під час окупації діяв сміливий радист Василь. Ще до війни захоплювався радіотехнікою, йому допомагав молодший брат Микола. Вася ще при житті розповідав мені, що свою боротьбу з фашистами почав в знак помсти після того, коли окупанти по-звірячому вбили його старшого брата Якова, який був до війни директором школи у селі під Кіровоградом. Василь Хитренко дістає парабелум у вбитого фашиста, а Микола гранати. Василь шкодив окупантам, виводив з ладу телефонний кабель. Не дивлячись на небезпеку, вони з братом слухали радянське радіо, зведення Радінформбюро. Коли в місті залишатися було небезпечно, Василь з братом пішли в ліс у партизанський загін, яким командував С. І. Долженко.

Отак діяли під час тимчасової окупації мої колишні учні — партизани і підпільники — юні месники.

М. КРУПНИК,
інвалід Великої Вітчизняної війни,
ветеран педагогічної праці.

Чудово пройшли виступи в нашій області групи «Екіпаж» ансамблю пісні і танцю окремого ордена Червоної зірки загону прикордонного контролю «Москва» КДБ СРСР. Багатою запам'ятався виступ соліста «Екіпажу» Віктора СОВОЛЕВА (на знімку). Він був уже звільненим у запас, але залишився з колективом, щоб належним чином представити його на Кіровоградщині. Пісні «У нас на заставі», «Чорний тюльпан», «Весілля», «Аріведерчі, Рома», «Мамо, я дурна», «Лимонний сад», «Бсаул», «Ескадрон», «Пачка цигарок», «Переміни» у виконанні Віктора і його товаришів були прикрасою програми.

5 січня, до речі, день народження загону «Москва». Ми вітаємо його із цією подією, бажаємо успіхів у службі та творчості. До нових побачень на Кіровоградщині.

А. СТОЯН,
зав. відділом ідеології і культури
обкому комсомолу.
Фото П. ГОНОПОЛЬСЬКОГО.

Пленум двох обкомів Який він буде?

ПРО ЦЕ ЙШЛОСЯ НА НАРАДІ ОК ЛКСМУ (МДС).

У порядку денному пленуму обкому Компартії України, який відбувся тижневи тому, питання про роботу з молоддю не було виділено в окремий рядок. Та про комсомол говорилося чимало. Зокрема й тоді, як затверджували склад комісії обкому з питань молодіжної політики, а також голову цієї комісії — члена обкому партії, секретаря парткому Кіровоградського педінституту М. І. Садового.

Під час дебатові вирішили провести спільний пленум обласного комітету партії і обкому комсомолу, на якому й обговорити як виконуватиметься резолюція партійного з'їзду про молодіжну політику, що роблять для цього першину партійної організації, як вони взаємодіють із комсомольськими.

І ось уже конкретна зустріч в обкомі комсомолу. Вона відбулася у четвер. Політорганізатор ОК партії Г. Альтис і консультант В. Савранчук висловили свої думки щодо майбутнього пленуму. Працівники обкому комсомолу — свої міркування.

Зрозуміло, що питання було порушено чимало. До того ж усі погоджувалися, що до травня (а саме тоді має бути пленум), іще багато води втече, багато що зміниться. Для того, щоб цей захід не перетворився на черговий багатослівний форум, потрібно вже зараз визначитися в головному: на які проблеми звернути увагу. Висловлювалися пропозиції провести соціологічні дослідження серед різних груп молоді. Це теж дасть поживу для роздумів. А другий секретар обкому комсомолу В. Тюпа висловився значно конкретніше: сам пленум — це п'ять відсотків справи, головне, як пройде підготовка до нього, бо вже в цей час можна багато що зробити для молоді, і важливо, які рішення будуть прийняті.

Що ж, перша нарада дає підстави для добрих сподівань. Значить, до діла.

Наш кор.

ВІД РЕДАКЦІЇ: «Молодий комуніст» запрошує усіх юнаків і дівчат надіслати до газети свої пропозиції з цього приводу.

АДРЕСИ БІДИ

Згідно з постановою ЦК ВЛКСМ надано допомогу дітям воїнів-інтернаціоналістів, полеглих у Афганістані.

У травні минулого року ми опублікували імена 103 наших земляків, котрі поклали своє життя на алтар безпощадної війни в Афганістані. 103 чийось синів, батьків, братів власним життям розплатилися за недалекоглядну політику колишнього нашого зірконосного керівника.

І в сьогоднішні мирні 90-і підостають по селах і містах діти, котрі на запитання ровесників: «Де твій тато?», відповідають: «Загинув на війні». Через сорок п'ять років після закінчення Великої Вітчизняної...

Таких дітей-напівсиріт у нашій області — 22. Один з них — найстарший — навчається уже у військовому училищі, інші — ще школярі. Турботу про них взяла на себе держава, але не залишилася осторонь і комсомол. Адже більша частина тих, хто не повернувся з кровожерливої афганської війни, були комсомольцями або, якщо й не належали до Спілки, були просто молодими людьми.

У березні минулого року Бюро ЦК ЛКСМ України прийняло рішення «Про надбавку до пенсій дітям, батьки яких загинули в Республіці Афганістан», згідно якого з травня 1990 року встановлена надбавка до пенсій у випадку втрати годувальника у розмірі 40 карбованців щомісячно на кожну дитину, що проживає на території України. На ці цілі із коштів республіканської комсомольської організації виділено 1 мільйон карбованців.

Восени минулого року прийнята також постанова ЦК ВЛКСМ про надання матеріальної допомоги дітям, чий батьки не повернулися з афганської війни. Згідно з цією постановою кожній дитині виплачується одноразова допомога у розмірі 2 тисячі карбованців.

Гроші уже вручені матерям майже всіх хлопчиків та дівчаток. Розійшлися вони по кіровоградських, олександрійських, знам'янських, маловисіківських адресах біди...

Імена наших земляків-афганців будуть занесені у Всесоюзну Книгу Пам'яті, яка пишеться по всіх краях і областях великої Радянської держави.

Наш кор.

ДИТЯЧА «УСМІШКА»

В обкомі ЛКСМУ (МДС) відбулися новорічні ранки для дітей-інвалідів з дитячих будинків. До хлопчиків і дівчаток завітали Дід Мороз, Снігуронька, сяяла новорічна ялинка, були традиційні подарунки.

На ранках виступили ансамбль «Усмішка» та дитячий ляльковий театр з Ленінського районного будинку піонерів.

Наш кор.

КІНОВЕРСІЯ ЄВАНГЕЛІЯ

Незвичайний сеанс відбувся в самому кінці старого року в кінотеатрі «Комсомолец» (Кіровоград). Кіноустановка розмістилася прямо в залі, на останніх рядах. У паузах, поки мінялися катушки з плівкою, до екрана виходили нарядно зодягнуті люди і співали релігійні пісні, псалми, колядки.

Такий вечір з нагоди Нового року й Різдва влаштувала разом із працівниками кінотеатру кіровоградська громада євангельських християн-баптистів. Глядачів привітав зі святами її пресвітер; у вестибюлі продавалися релігійна література. А фільм (американський) називався «Ісус». Це розповідь про народження, життя, загибель і воскресіння сина божого за сюжетом Євангелія від Луки. Стрічка зроблена стримано, майже в реалістичній манері, без гри на почуттях і натуралізму і сприймається просто як біографія звичайної людини, котра підкорилася серця мільйонів своєю мудрістю, гуманністю, великодушністю.

Наш кор.

УСЕ — ПРО КАТАСТРОФИ

Шановний наш юний читачу!

Всесвітня організація охорони здоров'я у співробітництві з Міжнародним музеєм дитячого мистецтва в Осло (Норвегія) і при підтримці Ліги товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця запрошують тебе взяти участь у Всесвітньому художньому конкурсі і виставці, присвяченій Всесвітньому дню здоров'я (7 квітня) і Всесвітньому дню Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (8 травня).

Тема конкурсу: «Катастрофи — будемо до них готові. Що можна зробити, щоб допомогти людям і зберегти людські життя».

Дорогі діти, дорогі юнаки й дівчата, дорогі друзі! Щороку у різних кутках нашої планети трапляються катастрофи — повені, шторми, засухи, лісові пожежі, землетруси, виверження вулканів. Трапляються також біди, в яких винні самі люди — війни, забруднення повітря, води і землі, голод, вина за які часто лягає не тільки на людей, а й на природу.

У результаті великих катастроф гине багато дітей і стариків, чоловіків і жінок, руйнуються будинки, велика кількість людей вимушена залишати рідні місця і стає біженцями...

Візьми пензель і малюй!

Малюй те, що пережив сам чи тільки чув про це!

Бери фарби і папір, глину, дерево чи інший матеріал і передай на ньому своє відчуття катастрофи!

Передай те, що ти відчуваєш, чого боїшся, на що надієшся. Що станеш робити, коли катастрофа сягне твоєї країни, того краю, де ти живеш? Чим зможеш допомогти?

Світові і суспільству потрібні твої ідеї й фантазії! Передай свої почуття і думки мовою мистецтва.

Спробуй виконати свою художню роботу так добре, як тільки ти можеш, а можливо, й краще! Тоді вона може стати частиною Всесвітньої виставки в Женеві у Міжнародний день здоров'я — 7 квітня 1991 року і може бути виставлена Лігою товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця під час ЕКСПО-92 — Всесвітньої ярмарки в Севільї (Іспанія).

УМОВИ КОНКУРСУ

У ньому можуть взяти участь діти і молоді люди від 2 до 18 років усіх країн світу. Приймаються колективні роботи, і зроблені індивідуально.

Ти можеш використовувати будь-яку техніку і будь-які матеріали. Можеш користуватися масляними, акварельними й синтетичними фарбами, малювати олівцями, можеш клеїти колаж — усе це в будь-якому форматі.

Ти можеш вирізати із дерева, ліпити із глини, шити із тканини, робити із металу будь-які скульптурні зображення.

Ти можеш писати вірші і складати пісні чи знаходити інші форми для вираження твоїх почуттів і думок. Усе підійде!

Щоб позначити свою роботу, напиши із зворотнього боку великими буквами:

УВАГА, КОНКУРС!

- 1) назву (можеш також написати коротке пояснення до роботи);
- 2) твої ім'я й прізвище (усі імена й прізвища, якщо робота колективна);
- 3) вік;
- 4) адресу — домашню (й шкільну);
- 5) країну.

Ти можеш також вислати свою роботу, зроблену раніше, якщо вона була присвячена темі «Катастрофа».

Робота повинна бути одержана в Осло не пізніше п'ятниці, 15 лютого 1991 року.

Попроси своїх батьків чи вчителів дістати тобі пензлі, фарби, папір та інші матеріали, котрі будуть потрібні для роботи. Попроси їх також допомогти тобі відправити роботу.

Вона буде зберігатися як частина колекції Міжнародного музею Дитячого мистецтва в Осло і використовуватиметься для різноманітних тематичних виставок, публікацій і досліджень.

Усі роботи, які будуть відібрані для показу у штаб-квартирі Всесвітньої організації охорони здоров'я в Женеві, одержать дипломи. Будуть присуджуватися також спеціальні призи.

Бажаю тобі успіхів!

Рафаель ГОЛДІН,
директор Міжнародного музею дитячого мистецтва [Осло, Норвегія].

Інформацію про конкурс та умови його проведення надали «МК» працівники обкому товариства Червоного Хреста. Телефон для довідок (у м. Кіровограді) — 2-38-15. Туди ж треба звернутися за адресою, куди ви будете надсилати свої роботи.

СВІТ ДОВКОЛА

Новий метод обробки джінсів запропонувала американська фірма «Дженсен-Сміт». Хтось джінси пере до білизни, а ми по них стріляємо, каже голова компанії Шелдон Сміт, підкреслюючи, наскільки важливо то- ча б чимось відрізнитись од конкурентів. «Розстріляні» джінси надходять у продаж по 60 доларів за пару, що приблизно вдвічі дорожче звичайного. Підраховано, що «середньостатисти чини й американський підп-ток купує від чотирьох до шести пар джінсів на рік.

Канцлер Німеччини Г. Коль висловив побажання зустрітися з представниками радянських німців, коли він відвідає СРСР. Канцлер заявив, що звернеться до них із проханням не залишати Радянський Союз.

Верховна Рада РРФСР прийняла постанову, в якій говорить-ся: «Беручи до уваги звернення Патріарха Московського і Всєї Русі Олексія II, міжнародну практику і поважаючи релігійні почуття віруючих, Верховна Рада РРФСР постановляє оголосити 7 січня — Різдво Христове — неробочим днем». Як бачимо, російські парламентарії вирішили не відставати від українських обранців народу, теж шанобливо поставилися до давніх традицій.

Ночами в Ризі знову гримлять вибухи. Нещодавно від них постраждали будинки залізничної лікарні, гуртожитку, дитячого садка і школи. Усі ці об'єкти розташовані в різних частинах міста. Жертв немає. Вибито скло більше, ніж у 200 вікнах, пошкоджено двері, стіни. Сильні пошкодження завдано гуртожитку військового училища імені Маршала Бірюзова, де живуть сім'ї офіцерів і прапорщиків. Та й вибух пролунав прямо в під'їзді будинку. Усього в грудні в Ризі прозвучало 12 вибухів.

З першого січня 1991 року в Литві підвищено вартість проїзду в громадському транспорті. Зокрема, у Вільнюсі автобусний квиток буде коштувати 16 коп., а в Каунасі — 8 коп. Ціна залежить від рішення місцевої влади. Постановою уряду республіки заборонено піднімати плату за поїздки в міському транспорті ще 20 коп. Згідно з новими тарифами кілометр проїзду в приміських і міжміських автобусах обійдеться пасажирові 3,5—4 копійки.

РЕЗОНАНС

«Молодий комунар» (газета за 15 грудня цього року) надав дискусійну трибуну В. Ковальчуку, який підняв «прокляті питання» (його вдалий термін) щодо нового Союзного договору. Мене схвилювала позиція дописувача, який виразив думку нашої допитливої молоді: «Вкотре вчитуюсь у проект, але не можу побачити в ньому прориву у майбутнє, пропонування якісних змін у структурі держави, яка не спрацювала, розвалюється на очах. Схоже, що нас кличуть не вперед, а назад...».

Драматичний час підгання укладання нового Союзного договору, прийняття якого має відкрити, на сподівання прихильників опублікованого варіанту, нову сторінку у вітчизняній історії, гарантувати свободу і демократію при забезпеченні рівноправності усім народам майбутньої багатонаціональної держави. Якщо в цьому головний сенс нашого прогресу в новому Союзному договорі, то навіщо зберігається існування старих інститутів Центру у вигляді суверенної наддержави, що буде лише пригнічувати суверенітет республік.

На нашу думку, здійснювати перебудовчі процеси слід кожній суверенній республіці без оглядки «на Центр», виходячи із урахування місцевих умов, перш за все стабілізацією економічних зв'язків та установлення національних грошей, які б легко конвертувались між республіками. По суті, новий Союзний договір на паралельних засадах уже існує: — установлення рівноправних державних угод між Росією і Україною та іншими суверенними державами без тиску Центру і є «нова сторінка» дійсного братерського Союзу, проте благодійному Центру з того немає зиску. Тож виношуються плани «загнущання»: підписання тимчасової економічної угоди вищих керівників країни і республік на 1991 рік, очевидно, щоб не залишити безробітними безперспективні структури та поставити їх перед необхідністю підписання нового Союзного договору, в тому варіанті, який пропонується. Може, закриємо очі на цей підготовлений шлях і підставимо спину на приниження з боку союзних відомств та зневажливе ставлення до Декларації про суверенітет і пройдемо «парадом суверенітетів».

Якщо сильні світу цього ставляться поблажливо до мосьок-критиків Декларації про суверенітет народів, то рядових громадян дивує така недалекоглядна іронія. Згадаймо, Україна здобула і утврджує суверенність на диво міцним консенсусом усіх політичних сил, бо він не є засобом осбдливого визначення лише долі української нації, а об'єднує побажання народів України, що міцно вжились на інтернаціональних позиціях. Попередній досвід виробив гени остраху громадян перед тим, що надміру сильний Центр, як це подається у проекті нового Союзного договору, неодмінно поступово відбере собі всю повноту влади, а за республіками залишиться лише покірлива безініціативна слухняність у діях.

Центр не повинен перетворитись у наддержаву, а повинен бути осередком інститутів від суверенних держав, що укріплюватимуть суверенні республіки в їх ініціативах. Найвищі посадові особи від республік повинні стати не лише радниками Президента Союзу, але й мати повноваження Віце-Президентів Союзу, тобто заступників Президента на своїх територіях. Головна проблема не в розмежуванні повноважень, а в тому, щоб Центр виконував роль консультативних комітетів по важливих галузях народного господарства, і роль об'єднаних відомств по стратегічній обороні й космосу. Відтак зникає потреба у Верховній Раді Союзу і в інших структурах наддержави. Новий Союз Суверених Республік повинен створюватися низу самими республіками, а не згори. Нині зароджується СРСР, що відповідає реаліям сьогоденного життя. Він буде гарантом громадянської згоди і миру, фактором збереження української нації.

А. ГАНДРАБУРОВ.

У сфері обслуговування пасажирського транспорту на автостанції № 2 обласного центру працює колектив з новорічними настроями. Адже саме тепер тут велика напруга, пасажирів на автостанції пребагато, а погода, як на гріх, і в святкові дні не дуже-то сприяє для водіїв автобусів. Ось і сьогодні зрив рейсу на Компаніївку. Пасажири, звичайно, перш за все звертаються до диспетчера... Доводиться телефонувати транспортникам, турбуватися, щоб вчасно прибув автобус...

На знімку: зліва направо: оператор В. І. ОНУФРІЄВА, старший оператор диспетчерської служби П. І. ВІЧКО, начальник зміни О. А. КУРИП'ЯТНИКОВА, настр Г. С. ТЕПЛЯК. Фото В. БОГОМОЛЬЦЯ.

Старий Світ лідирує

Організація Об'єднаних Націй підготувала доповідь «Всесвітній огляд гуманістичного розвитку». Дещо з нього пердрукувала «Літературна газета». Коли дивитися на ці цифри, весь час не покидає думка: «А наші історії й політекономії вчили нас у школах та вузах не так». Наші «небувалі досягнення» у гуманітарному розвитку (рівень освіти й охорони здоров'я) полягають у 26-му місці в світі, де ми стоїмо між Чехо-Словаччиною і Болгарією. І зразу ж за нами Коста-Ріка і Уругвай. Попереду нас більшість європейських капіталістичних країн, а також колишня НДР, Австралія, Нова Зеландія, Канада, Ізраїль, Японія (перше місце). І, звичайно, США (хоча їхнє 19-те місце дивує — думалося, що вони всюди перші). Позаду нас у Європі Угорщина, Югославія, Польща, Португалія, Румунія, хоча цифрова різниця між ними всіма не дуже велика.

Аутсайтери в гуманістичному розвитку — Нігер, Малі, Афганістан, Пакистан, Індія.

Тепер глянемо, скільки де на жителя припадає валового національного продукту, тобто багатств. Перше місце — ні, не США, у них (18 тис. доларів) тільки друге — після Швейцарії (у неї більше 21 тис. доларів на чоловіка). Далі вниз ідуть Норвегія (хто б подумав, північна країна Європи, член НАТО, отже, на

озброєння витрачає набагато більше, ніж нейтральні сусіди), Об'єднані Арабські Емірати (але по гуманістичному розвитку вони на 54-му місці), Японія, Швеція, Канада, Данія, Кувейт (до анексії Іраком, по гуманітарному розвитку 43-є місце), Фінляндія, ФРН (до об'єднання), Франція, Австрія, Бельгія, Нідерланди, Австралія, Англія, Італія, Гонконг, СРСР (більше 4 тис. доларів на людину) можна порівняти з Болгарією та Грецією. Серед соціалістичних країн більша від нашої цифра у колишній НДР (понад 7 тис.), ЧСФР — до 6 тис. Серед найбідніших (і серед соціалістичних, і взагалі у світі) — В'єтнам — 240 доларів, Китай — 260. З нами у ар'єргарді ті ж Малі, Нігер, Афганістан.

У списку високорозвинуті відносно небагато країн Нового Світу (Америку); крім названих, ще Венесуела, Куба, Аргентина.

Приблизно наполовину менший від нашого дохід на душу населення у Югославії, Аргентині, Польщі, Південній Кореї, Угорщині, Португалії, Бразилії, Туреччині. Хоча рядовий наш співвітчизник, глянувши на крамничні полиці цих країн і знаючи якість вироблюваних ними товарів, не повірить, що вони бідніші од нас. Єгипет має 680 доларів на людину в рік, але щось не чути, щоб там по картках їли...

МАЛІ ПІДПРИЄМСТВА

Усе більше й більше точиться розмов про малі підприємства, про економічну самостійність. «Ламаються списки» на великих і малих засіданнях, нарадах. До хрипоті сперечаються, доводять правильність лише власних думок парламентарії усіх рівнів. Перебудова охопила всі верстви населення.

Але, як і раніше, нема ніяких змін у системі ДТСААФ, у системі тих спортивних організацій, які покликані працювати з молоддю.

«ДТСААФ — школа мужності. Вона готує молодь до служби у лавах Радянської Армії...», — такі гучні слова чуємо ми з року в рік з високих трибун. Та промовляють їх аж ніяк не ті люди, котрі дійсно займаються цим.

Є у нашому місті спортивно-технічний клуб ДТСААФ. Мені здавалось, що аббревіатура «ДТСААФ» означає: добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту. Виявляється, помилилась. Додаток «ДТСААФ» — це лише нагадування про те, що спортивно-технічний клуб міста не повинен забувати про своє безпосереднє підпорядкування міському та обласному комітетам ДТСААФ, і, головне, не забувати вчасно перераховувати гроші, які цей клуб заробляє для вищих організацій, тому, що там є затверджені штати, а, значить, і оклади ці «штати» повинні отримувати.

При спортивно-технічному клубі (СТК) м. Світловодська працюють курси по навчанню водіїв усіх категорій. При клубі є також багато секцій та гуртків з технічних видів спорту, у яких займається багато підлітків-школярів, котрих, побачивши біля під'їздів своїх будинків, ми поспішаємо якнайшвидше обминати, вбачаючи в них лише хуліганів. Та майже ніхто не знає: серед них є дорослі та дисципліновані хлоп'ята з секцій СТК.

Ось, наприклад, група службового собаководства (керівник І. І. Сотников). Тут займаються люди різного віку від школярів до пенсіонерів. Зворушливо спостерігати тут турботу старших за молодшими, їхню увагу і об'єднуючу їх усіх любов до «братів наших менших», спільні туристичні походи. Та ми з вами, напевно, давно вже забули про таке. А у клубі ці традиції ще живі. До тренерів, інструкторів тут ідуть зі своїми радощами і бідами, які не завжди можуть оповісти своїм домашнім.

СТК на чолі з його начальником Ігорем Івановичем Сотником допоміг становленню нового об'єднання у нашому місті — секції авторалістів «Віраж», яка заявила про своє існування протягом року не лише у республіці, але і в країні. Це з його допомогою Ігорю Довгому вдалося за один рік не тільки об'єднати людей, але й сповнити їх упевненістю.

Спортивно-технічний клуб — це організація, яка може зробити багато. Вона може заробляти кошти та утримувати буквально всі секції з технічних видів спорту. Та в нас заведено, що гроші рахує хтось, але не ми. Наведу приклад, які кошти доводиться відраховувати Світловодському СТК для «вишестоящих» установ у цьому році:

- від платної підготовки водіїв 6,75% — 7,7 тис. крб.
- від виручки тирів 6,75% — 1,1 тис. крб.
- від лотерей 16,22% — 3,9 тис. крб.
- і далі:
- від прибутку платної підготовки 10% — 4,6 тис. крб.
- від прибутку виручки тирів 10% — 0,8 тис. крб.
- на спортзаходи 5% від прибутків по платній підготовці — 4,8 тис. крб.

Таким чином, перераховано обкому 22,9 тисячі карбованців! Адже ці 22,9 тис. крб. чудово можна було вкласти у будівництво міського тиру, в інші заходи. Наведо у пам'яті світловодців збереглася першість області з картингу, яка проводилась улітку в нашому місті, та й першість республіки з авторалі. Хоч і тоді вище керівництво без будь-якого ентузіазму поставилось до цих заходів. А змагання відбулися, та ще й які!

Є у нас ще одне місце, де молодь залюбки проводить свій вільний час. Це клуб «Юніор». Але становить «Юніор» ще більш лихе та безправне, ніж СТК. Справа в тому, що цей «Юніор» ще досі й сам ніяк не зрозуміє, кому він має бути підпорядкованим, а нам з вами тим більше не зрозуміти. Плани отримує від одного, зарплатню від інших «господарів». Ні кроку без узгодження з міськван, зі спорткомітетом не може зробити. А заробітна плата у керівника Володимира Сазонова всього лише 140(!) крб. з його спеціальною освітою та високими здібностями спілкування з дітьми.

Але у нас чомусь за такі здібності поки що не платять. Видно, ми ще не навчилися цінувати справжніх ентузіастів своєї справи.

Та Володимира цим не злякати. У клубі, серед своїх хлопчиків (які теж, до речі, до нього дуже прихильні), він відчуває справжнє щастя. Тут його можна знайти майже у будь-який час. То він у майстерні щось поспіє замурзаному хлопцеві, то «відчитує» чергового порушника, на якого поскаржились зі школи. З дисципліною тут суворо. Батьки спокійні за своїх дітей. Але ніхто: ні батьки, ні «вишестоящі» не хочуть зрозуміти, кому та чому вони зобов'язані, що діти займаються справжньою справою.

У місті є кілька секцій рукопашного бою. Деякі з них досі у повному секреті знаходяться, тому, що бояться, що, не встигнувши затвердитись, загинуть у фінальних деннях та налогах. Ось і намагаються хлопці створити свої клуби, розгорнути роботу, а «вже потім нехай і налогами обкладають. А поки що в нас нема на це грошей, бо робимо все на власні внески». Багато ще могла б я назвати таких організацій та об'єднань, що зуться неформальними.

Та розмови — розмовами. А зараз прийшов час порушити питання про розвиток у місті справжнього спорту. Молодь із задоволенням буде займатись.

Нещодавно так просто, неофіційно зібрались ентузіастів і в невимушеній бесіді раптом виникла така пропозиція: «А чи не створити нам у місті молодіжний центр з технічних видів спорту?»

Довго обговорювали ідею. А суть у тому, що молодіжний центр повинен об'єднати спортивно-технічний клуб ДТСААФ, клуб «Юніор», «Віраж», ДСТ. Тут повинні працювати гуртки та секції мотоциклістів, картингістів, авторалістів, стрілецькі, дельтапланеризму, собаководства, рукопашного бою та інші!

Вирішили звернутися з цією пропозицією у міську Рад народних депутатів. А раптом депутати допоможуть вирішити питання?

С. КРЯЧКО,
кореспондент газети «Метал і люди»,
м. Світловодськ.

ЧИ Є ВАРІАНТИ?

РАЙКОМІВСЬКА
ХРОНІКААБО РОЗПОВІДЬ ПРО ТЕ, ЯКИЙ «БАГАТИЙ» СЬОГОДНІ ОДИН ІЗ РАЙКОМІВ КОМСОМОЛУ ОБЛАСТІ,
І ЯК КОЛИСЬ ПОСТІЙНО, ЯК КАЖУТЬ, БУВ НА ЯЗИЦІ. БО БУЛО ПРО ЩО КАЗАТИ

1.

У Бобринецькому райкомі ЛКСМУ (МДС) вважають, що в них комсомол у новому році не лише збережеться, а й після довгих пошуків самовизначення, почне як молодіжна організація міцніти.

Це — думка про організацію. От про райком, його апарат — подібного не говорили. Бо не знають, як при нашій спілчанській економічній скруті бути далі. Грошей немає, а це на сьогодні головне, на рахунок в райкомі тисяч десятків. Працівників — сім. На зарплату річну, як бачимо, не вистачить. Де взяти кошти, як їх заробити?

Років три тому бобринецький комсомол хвалили — тут чи не перші в області взяли за сільські МЖК. Як і скрізь, справа рухалася повільно, доводилося пробивати стіну несприяттв самим колгоспникам, які за це взяли. Іздили по світу, вишували і купували будівельні матеріали.

Райком комсомолу тоді був чи не посередником: планували, що це — початок, а там, гуртом, пра-

цюючи чи за договорами, чи створивши молодіжні малі підприємства, заробляти гроші.

Грошей не заробили.

Нині про минулі задуми якщо і говорять, то тихенько: навіщо вголос про те, що не вдалося? Не вина ж райкому, що з економікою у нас таке сталося...

2.

У райцентрі відбувалися зміни: збудували нове велике адміністративне приміщення, під дахом якого знаходиться і райком ЛКСМУ (МДС). Тоді ж вивільнилася й старі приміщення. В одному з них знаходилася раніше редакція райгазети і друкарня. І нічого дивного нема, що воно попало в око комсомольцям. Почалася боротьба за придбання...

У цьому будинку хотіли розмістити молодіжний центр. Він величезний, ото яку діяльність можна було б організувати! Та довелося поради підумки — приміщення купила, здається, за 35 тисяч райспоживспілка.

Чому не купив комсомол?

— Грошей нема, — відповів другий секретар райкому комсомолу Михайло Дерев'янченко. — За приміщення — три десятки тисяч, і ремонт до ста потягнув би. Де ж таку суму взяти?

— Заробити! — це вже я до співрозмовника.

— Як?

Не знаю, хоч пригадую, що два-три роки тому райком мав непогані задуми. От хоча би із створенням диско-клубу «Ровесник».

Це сьогодні «Ровесник» має таку назву: диско-клуб. Раніше, коли комсомол боровся за його народження, планувалося мати свій молодіжний центр дозвілля.

«Ровесник» народився, але не при спілчанській організації району, а при відділі культури. Зараз він розмістився в одному з підвалів, до речі, гарно оформленому. Крутять дискотеки.

Є тут і відеоманіфест. По ньому показують відеокліпи. Відеофільми — ні, тому, що весь прибуток тоді б довелося перераховувати в районну кіновідеомережу. А перераховується він у державну організацію, як ска-

зав керівник клубу Володимир Медведєв, «у культуру». Правда, не в комсомол.

Хоча відеоманіфест — комсомольський.

Не знаю, чому так сталося, що райком комсомолу випустив з рук хоч невеличкий, а прибуток. В. Медведєв говорив, що йому однаково, з ким ділитися прибутком — колектив «Ровесника» працює за бригадним підрядом. Своє вони отримують. Решта...

Говорачи про роботу диско-клубу, Володимир зауважив, що сьогодні найкраще бути при державній організації. Бо якщо райком комсомолу почав їздити по селах і доїти корів, то скоро буде повне завоювання диктатури пролетаріату. Звичайно, не комсомолом. Якщо так, то біля державної організації — безпечніше.

Певно так вважає і апарат райкому комсомолу, хоч йому варто задуматися: на які ж кошти існувати наступного року?

Зразу уточнимо: райком комсомолу (тобто його працівники) не їздять корів доїти. Правда, того дня, коли я був, його пер-

ший секретар О. Пономаренко поїхав у село. Певно агітувати колгоспників, щоб краще працювали. Багато хто їздить по селах. Щось на зразок уповноважених, як ото раніше було. Воно-то бути біля трударів частіше всім, хто в адміністративних будинках сидить, не завадить. Та чи реально це вплине на стан справ у сільському господарстві — сказати не можу.

Час покаже.

3.

Півроку у райкомі комсомолу працює завідувачий відділом комсомольських організацій Сергій Світлов. Він і повідав мені, що, крім боліючих проблем, є у бобринчан свої приємності. Не надумані, а реальні.

Принаймні, обжинки згадують не лише ті, хто організовував це свято, а і його винуватці — комбайнери, водії. Райком комсомолу не лише придбав подарунки, а й зумів їх вручити так, що ця подія лишилася в пам'яті надовго.

З тим же «Ровесником» не те, що нормальні, а дружні стосунки. Усім за-

ходам спілчан тут — зелене світло. Організувати якийсь концерт, прийняти музикантів з далеких країв — тут зроблять чітко і вчасно. Комсомолу вірять.

От якби ще така енергія і бажання проявлялися і в налагодженні економічної діяльності — райкому, як кажуть, ціни не буде.

4.

Що цікаво. У Бобринецькому райкомі комсомолу на майбутнє дивляться з оптимізмом. Хай не все вдалося з сільським МЖК і, як я думаю, з «Ровесником». Прикро, звичайно, не отримати приміщення для потреб молоді, але є в них задуми.

Які, мені не сказали. Однак, покидаючи райцентр, думалось: що-що, а дивувати своїми починаннями тут вміють.

Залишається почекаати, а там, дивись, знову з'явиться вже інший, але їхній, бобринецький варіант. Бо без варіантів кепсько.

Ю. ЯРОВИЙ,

спецкор «Молодого
комунара».
м. Бобринець.

ПОХОДЕНЬОЧКИ

Знаєте, що мене найбільше вражає на «отому Заході»? Це їхні проблеми, а особливо головна — проблема вибору. Люди мають настільки багато всього, що заклопотані на одному: що краще, що згодиться або припаде до душі. І так — в усьому.

Зовсім інше мені довелося почути в Долинській. Мова йде про так звані комсомольські відеоустановки. Отримав райком ЛКСМУ (МДС) відеоманіфест — не дивитися ж його працівникам у когось удома у вихідні фільми, — вирішили створити молодіжний центр

«Ритм». Створили, як і водиться, місцева влада зареєструвала. Почали працювати.

Іздили по селах і організовували для молоді вечори відпочинку. Відгуки були прекрасні. Воно й зрозуміло — у багатьох селах робота клубів явно не задовольняла потреби у відпочинку молоді. Гості привозили не лише відеофільми, а й цікаву програму. Були вікторини, змагання, розповіді про артистів.

Однак, не довго довелося вдовольнятися сільській молоді — райкому комсомолу, котрий народив МЦ

«Ритм», не вдалося перескочити одну з бюрократичних планок, яка піднялася на майже недосяжну висоту. Знову треба було реєструвати відеоточку в районній кіновідеомережі. Там категорично в цьому відмовлялися.

Дивна склалася ситуація — влада не заперечує, всі не заперечують, а, ходячи до директора Долинської кіновідеомережі Є. В. Шульги, хлопці з райкому комсомолу збили не одну підметку. Звичайно, безрезультатно. Послали офіційного листа і отримали офіційну відмову. Разом з усім цим, відмови, спіралися чи то на незгоду обласного начальства, чи на те, що відсутній план на платні послуги.

Аналогічна ситуація склалася і з МЦ «Еталон», котрий організувався при комітеті комсомолу КГЗКОРУ. Хлопці там у підвалі зробили відеоцентр. Пішли до Є. В. Шульги за підписом, і почули відомі вже відмовки. Хоч прозвучала й ділова пропозиція — береться виконувати план платних послуг населенню за кіновідеомережу, дозвіл буде.

Тут все зрозуміло.

Виявляється, кіновідеомережа має доведений, певно, «згорі» план платних послуг. Дай дозвіл на роботу молодіжних відеоточок — план прогорить, тому, що конкурувати з молоддю кіновідеомережа просто не зможе. В підтвердження цьому наведемо слова Сергія Мирного, секретаря комітету комсомолу колгоспу, що в селі Гуріївка:

— Приїздили з кіновідеомережі. Показували нецікаві, вчорашнього захоплення фільми. Зовсім інше пропонували «Ритм».

Варто ще додати, що частенько кіновідеомережа бере відеокасети в комсомолі, бо своїх не вистачає, чи ще що там.

Одним словом, пробити (а інакше й не скажеш, бо так воно і є) бюрократичну стіну райком комсомолу не в силі. Не знаємо, чим закінчилися походеньки його працівників, адже ті, хто боїться конкуренції, позицій легко не здають. Звикли до попереднього — беріть те, що дають. Вибір?

Та про що мова!

Долинський район.

Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

НА ТЕРЕНІ нашої області відомо близько двох з половиною тисяч курганів. Є й інші пам'ятки археології — майстерні, стоянки, городища, могильники... Більшість із них невідома. А всього на Кіровоградщині має бути близько шести тисяч пам'яток археології. Ще не повністю обстежено в археологічному плані Кіровоградський, Новоукраїнський, Добровеличківський та Новоархангельський райони. Проблема виявлення нових пам'яток у тому, що більшість із них знаходиться в землі і відкрити їх дуже важко. Грунтові могильники, поселення можна побачити під час господарської діяльності людини, під час оранки, коли внорюються черепки кераміки, залишки будівель. У Новомиргороді споруджували будинок і натрапили на могильник Черняхівської культури 2—4 століття нової ери.

Виявляти пам'ятки археології надзвичайно важко. Це копітка робота, яка вимагає багато часу. За рік-два об'їздити область і позначити всі пам'ятки археології неможливо. Потрібно один і той же район по кілька разів об'їжджати і планомірно повертатися на ті самі місця, де починаються будівельні роботи. Ми проводимо охоронні розкопки, які займають найбільш сприятливий у погодньому плані час (літо, весна, рання осінь), а на розвідки залишаються рання весна і осінь та не сніжна зима. Можна все робити, але існує проблема з транспортом. Бензину немає, а на нас помаленьку тиснуть, вимагають, щоб встигли з підготовкою зводу пам'яток. Доводиться на своїх ногах об'їжджати. Підходиш до голови колгоспу, чи до агронома, береш машину і їдеш. По-перше, вони зв'язані часом. І ми об'їжджаємо поля, дивлячись тільки кургани, а заїжджати на місця зручні для поселень, могильників, на тракти річкові, проводити шурфи, копати... Все це вимагає часу і хто буде чекати? Такі обстеження не є повними і якісними. Користі дуже мало. В основному — побіжна і чисто візуальна фіксація. В першу чергу кургани. Тоді як ґрунтові могильники, поселення залишаються поза увагою археолога. Починається якесь будівництво, на них натрапляють, руйнують, а потім кричать: вони ж не стояли на обліку! В зв'язку з отакою «господарською діяльністю» виникає проблема їхнього збереження. Такою формою, яка з одного боку допомагає виявляти пам'ятки, а з другого — не дає руйнувати ті, які вже виявлені або ще не виявлені — є погодження з відділом охорони пам'яток проєктів будівельних, меліоративних, шляхових та інших робіт. На жаль, до цього часу з нами майже не контактують проєктні організації, хоч і було прийнято відповідне розпорядження ще у 1988 році. Зараз у місті намагаємося контролювати цю ситуацію. Мене ввели до складу комісії по відводу земель на території міста. Приходять погоджувати, виїжджаєш на місце, дивись, чи це пам'ятка історії, чи археології, чи просто вільне місце, яке можна забудувати. Але на території області ситуація практично не змінюється. Найбільше шкоди пам'яткам археології завдають меліоратори. Зараз з обласним філіалом проєктного інституту меліорації та водного господарства ще погодження робиться. Але «одесити» і «киїни» не погоджують з нами свої дії по меліорації. В результаті такої діяльності в минулому році мало бути знищено двадцять вісім курганів тільки в колгоспі імені Калініна Олександрійського району! Не вдалося тільки добитися фінансування робіт знову ж таки у зв'язку з меліоративними роботами того самого управління меліорації на території радгоспу-технікуму в Олександрійському районі. Вісім курганів залишилися в зоні будівництва зрошувальної системи. Через 5—6 років, якщо й залишаться самі насипи курганів, то в них поховання перевернуть. Грунтові води піднімуться, заллють катакомби і волога знищить усе. Залишаться одні залишки напіррозораних ґрунтових насипів. Що я не роблю, куди не звертався, і в київський проєктний інститут, і в наше обласне управління меліорації — нічого це не дало. Досить показове ставлення наших господарських керівників. Розмовляв з начальником обласного управління меліорації

Віталієм Миколайовичем Григор'євим. Він мені прямо сказав, що кургани — це собачники і нікому не буде ні жарко, ні холодно, якщо їх розпланують. Напираючи на свій патріотизм і вболівання за історію, він говорив про те, що не поховані ще воїни Великої Вітчизняної війни, а ви відкриваєте нові кістки. Але ж від того, що ми не розкопаємо ці кургани і вони будуть розплановані або згниють, не зменшиться кількість відкритих заново кісток, а навпаки — збільшиться.

Наведу цікаві порівняння у ставленні до пам'яток історії у нас і в Італії. Недавно в проєкті «Час» показували заїзди невеликий сюжет і запитали міністра культури, чи є в них закон про охорону пам'яток історії та культури. Була відповідь, що нема. Кажу, однаково все не збережеш. Але як він пояснює цю ситуацію. Виявляється, внаслідок господарської діяльності жоден пам'ятник не руйнується. Якщо не можна врятувати, то лише внаслідок стихійного лиха. Скажімо, шмат старої стіни, вмонтовується в новий будинок, ставиться таблиця, не порушується архітектурний комплекс. Наприклад, у Лондоні вели будівельні роботи і на площі відкривали театр Шекспіра. Законсервували його, і зараз там музей. У нас же, коли проводили розкопки на Красній площі в Москві, все в темпі зробили, скоро засипали і воно зникло назавжди. Це стосується не лише пам'яток археології, а й взагалі пам'яток історії.

Величезної шкоди пам'яткам археології завдають сучасні грабіжники. Багато пам'яток культури, мистецтва вивозяться за кордон і шукачі легкого наживи починають копати кургани в надії знайти (як у XIX столітті шукали селянські артілі золотощукачів) золото та інші цінні речі. В минулому році в Онуфріївському районі грабіжниками було розкопано двометровий курган. У цьому році — у Вільшанському районі було знайдено сліди грабіжницьких копань. У колгоспі імені Кірова Олександрійського району теж два кургани були розкопані грабіжниками. З цього приводу варто сказати, що вони даремно це роблять, бо скіфські поховання, де було золото, як правило пограбовані ще в давнину самими скіфами. Тож, якщо щось і знаходять, то це кістки людей, тварин, посуд, металеві знаряддя. А інший матеріал — це в основному самі поховання, положення кістяка, його орієнтація, поховальні споруди, як вони будувалися. Все це дає картину обличчя культури, майстерності тої людини, її здобутки в обробці матеріалу, архітектурі. Це чисто інформативний матеріал. Цінності грабіжникам він не дасть ніякої. Тільки затрати будуть величезні. Доводиться ж прокопувати 6—7-метрові кургани наскрізь. Здобутків практично ніяких, а шкоди завдають надзвичайно багато. Потім, коли досліджуєш, пам'ятка практично зруйнована і вже говорити дуже важко, що то за культура.

Для збереження пам'яток археології певну роль повинні відігравати охоронні знаки. У деяких районах вони поставлені, але бажаного ефекту нема. По-перше, вони стоять у полі на курганах. Більшість з яких невеликі за розмірами, невисокі і вони розорюються. Вилучити їх із сівозміни фактично неможливо, бо справжній господар не піде на те, щоб залишити серед поля горбик, висотою 1,5—2 метри — розсадник бур'янів. Як правило охоронні знаки відкидають в сторону, у лісосмуги і кургани розорюють. Охоронні знаки варто ставити у містах, де ведеться інтенсивна забудова і можна було б проводити екскурсії. Гроші на виготовлення знаків витрачаються величезні. Я бачу вихід лише один — їздити, виявляти пам'ятки археології, наносити їх на карти-схеми землекористування, укладати договори по охороні пам'яток з місцевими Радами, із землекористувачами. Буде дешевше і результативніше. Можливо, питання треба ставити перед міністерством і це дасть економію коштів, які можна витратити на розкопки пам'яток, що руйнуються внаслідок природних стихій.

На території області є ще й пам'ятки історії, які знаходяться не в меншій небезпеці ніж пам'ятки археології. Тут ті ж

самі проблеми. Насамперед, узгодження господарських робіт. На території нашого міста є пам'ятка історії середини XVIII століття — фортеця святої Єлизавети. Вона збереглася, мабуть, найкраще серед інших пам'яток в області. Але внаслідок господарської діяльності, забудована гаражами, у ровах побудовано тир, недавно звели готель «Турист» і засипали фортечний рів. Погодження на це у 1986 році дало товариство охорони пам'яток, яке не має на це права. Тепер треба вирішувати питання відселення, реставрації валів. Проєкт ніби існує, але як він буде виконуватися — невідомо. І ще один такий момент. Я відповідав за пам'ятки історії і культури. На території міста більшість із них є архітектурними пам'ятками, стосовно яких поки ще не має чітких даних, що вони пов'язані з певними історичними подіями чи історичними особами. Але самі по собі вони створюють обличчя міста. Міста периферійного, 19—20 століття. В цьому його своєрідність, надзвичайна схожість на Одесу, на київський Поділ. Те, чим ми так захоплюємося, слухаємо в піснях. А приїдьте сюди, подивіться. Є прекрасні архітектурні комплекси. Чого вартий тільки будинок обласного краєзнавчого музею. Та зберегти їх, юридичного права ми фактично не маємо. З більшою відповідальністю повинні до цього ставитися органи охорони архітектурних комплексів. Зараз є загроза руйнування бруківки на завулку Поштовою. Це між колишнім Пушкінським народним училищем (нині школа № 7) і сучасною вулицею Яна Томпа (раніше Велика Пермська). Там бруківка ще початку XIX століття. Поруч колишня кінно-поштова станція — зараз адмінбудинок пивзаводу. Це місце, де могли зупинятися, міняючи коней, і Пушкін, і Ференц Ліст, і Фет. Найцікавіше, що ця бруківка — пам'ятка містобудування, а там планується провести газопровід. Необхідна справа, але внаслідок цього бруківка буде розібрана і навряд чи відновлена в тому вигляді, в якому була. Словом, архітектурна пам'ятка буде зруйнована назавжди. Це могло б не статися, якби республіканський проєктний інститут «Укржитлоремонтпроєкт» (Кіровоградський обласний відділ) за часом погодив свій проєкт з відділом охорони пам'яток. Це він повинен був зробити.

Якщо загалом оцінити ситуацію з охороною пам'яток на території області, то вона стосується передовсім свідомості людей, культури, бачення цінності минулого, без якого нема майбутнього. Ще Максим Рильський казав, що людина, яка не має минулого, не варта й майбутнього. Ми ж заперечуємо майбутнє, руйнуючи пам'ятки минулого на кожному кроці. Вихід з цього тільки в підвищенні свідомості людей, пропаганді. Потрібно зробити більш жорсткою форму покарання. Що можна говорити, коли за руйнування кургану штраф від 50 до 300 карбованців. І це в тому випадку, коли буде доведено, що були знищені або викрадені якісь

цінні речі. Розорювання курганів не вважається злочином, бо це ніби не робиться навмисно. Під час розорювання тисячі курганів розплановуються. З кожним роком 25 сантиметрів землі йде з кургану. Цього року Нінель Михайлівна Бокій провела розкопки Мельгунівського кургану. Десять років тому він піднімався над землею майже на два метри. Нині його вже не стало. І так зникають тисячі курганів. Зараз ми проводимо охоронні розкопки, зв'язані з меліорацією земель і т. п. Нам дозволяється витрачати виділені держбюджетом гроші на пам'ятки, які руйнуються природою. Цікава річ. Пам'ятки, які руйнуються меліораторами, повинні ними і фінансуватися. Це добре. Але внаслідок саме такої діяльності руйнуються також пам'ятки, які добре збереглися. Це кургани, які ще не втратили свою форму, послідовність насипання і які могли б стояти довгі роки, відтворювати і зберігати історичний ландшафт України.

У першу чергу треба досліджувати саме малі кургани. Сільське господарство у нас у такому стані, що не зможе фінансувати розкопки. З кожним роком малі кургани розорюються все більше і більше, і скоро зникнуть зовсім. Буде можливість їх фіксувати тільки за допомогою аерофотозйомки, і то з великими труднощами. Потрібен дозвіл у першу чергу витрачати кошти саме на розкопки курганів висотою до 1,5—2 метрів, які неможливо вилучити із сівозміни і врятувати.

Роздуми наукового співробітника Кіровоградського краєзнавчого музею Миколи ТУПЧИЄНКА записав Володимир ТАРАСЕНКО.

НЕОСОБАКЕРИЧІ І КУРГАНИ

Ось і минули перші дні нового року. По-різному ми їх провели. Ось ці дітлахи не мали дбайливо покладеного мамою чи татом під ялинку подарунка від Діда Мороза, їх не будять ласкаві мамині слова. Ці діти — з Будинку немовляти. В новорічні

дні виховательки прийшли до дітей в костюмах казкових героїв. Хай хоч трохи більше буде посмішок на дитячих обличчях, хай в милих оченятах побільшає захвату! Як же не захоплюватись, коли до них прийшла не вихователька Герасименко Таня, а хитра й лукава Лисиця. Тут і Мишка, й лікар

Диболит, Півень, Кішка, Ведмідь, Зайчик, навіть Снігуронька і Дід Мороз. На новорічну ялинку в Будинку немовляти завітали з подарунками представники об'єднанню ЛКСМУ (МДС).

Фотоспівгоди запропонували В. та О. ГІМБИ, І. КОРЗУН.

ок в кос-
рохи біль-
обличчях,
захвату!
них при-
Таня, а
и лікар

Айболить, Півень, Кішка, Ведмідь, Зайчик,
навіть Снігуронька і Дід Мороз. На ново-
річну ялинку в Будинок немовляти завітали
з подарунками представники обкому ЛКСМУ
(МДС).

Фотоспогади запропонували
В. та О. ГРИБИ І. КОРЗУН.

Як родилось «козацьке сонце»

назвати Сонце, Місяць (Коляда, Василь) та Зорю (Мала Леля, Маланка).

Зимові свята, власне, мають зв'язок із часом зимового сонцестояння, коли «сонце повертає на літо». 7 січня настають народини «сина Лади» Коляди (поява «молодого Місяця» на небі), ще за тиждень — день Ладиної доньки Зорі (Малої Лелі, Маланки). Звідси можна зрозуміти асоціювання в ритуальних зимових співах сонця, місяця, зірок із людьми. Але, на відміну від багатьох народів, де в подібній ситуації із сонцем асоціюється чоловік, із місяцем — жінка, в українських колядках (про це пише М. Попович у книзі «Мировоззренню древних славян» — К.: Наукова думка, 1985) зв'язок дещо інший. Тут завжди «Ясен місяць — пан господар, красне сонце — жінка його, дрібні зірки — його діти».

Очевидно, саме такий асоціативний зв'язок є архаїчним; на Україні божество Коляда (Місяць) було головним від часів утвердження патріархату. Це був патрон не лише клану мудреців, а й клану воїнів; згадаймо хоч би «днину» примовку: «Сходить місяць — козацьке сонце».

Місяць і сонце мають різні функції у світотворенні, про що немало мовиться в колядках; якщо сонячне світло несе животворну дію, то місячне — освітлює шлях («військо в залозі, гості в дозорі»); Зоря ж несе у собі світло нової долі. Якщо Місяць втілює розумне, особисте начало, то Сонце — чуттєве, а Зоря — природне, фізичне.

Звернімося ж до невичерпного джерела шліфованої віками обрядовості — тієї обрядовості, яка передає основи високої моралі, піснесті, лагідності характеру, прагнення волі і чистоти стосунків, навчаче людей жити у повній згоді й зі світотворенням, і поміж собою. До новорічних свят завжди впорядковували, прикрашали хату плетіннями з соломи, паперовими «вигинанками». Готували й одяг до свят. Неодмінними атрибутами його були також сніп «дідух», святкова вечеря (обов'язково дванадцять страв — кута з медом, риба, вареник з капустою, груші, голубці, капуста з грибами, узвар...). Діти носили родичам «вечерю», за що їх обдаровували ласощами чи й грошми.

Колядинки (як правило, молоді) ходили по дворах із зіркою і козою («де коза ходить, там жито родить»), із дзвіночками, стрічками, вітали господарів, здоровили із Різдвом, у гумористичній формі вимагали за те заплати («дайте ковбасу, бо хату розтрясу»). Козу у хаті «нападали завалки»; аби її вгамувати, треба було колядинкам чогось дати...

Щедрівки від колядок відрізнялися за змістом дуже мало; їх виконували, щоправда, переважно дівчата. Звідси й більш лагідний характер співа:

Павочка ходить,
пир'ячко губить,
Щедрий вечір, добрий вечір!..

або таке:

В полі, в полі плужок ходить,
Щедрий вечір, добрий вечір!

Добрим людям
на весь вечір!..

До речі, плуг теж інколи носили з собою. А, заносячи до хати, імітували оранку.

Закінчилися зимові святкування Водохрещею — третім празником. Перший же із них — Різдво — «зішле тобі віху», другий — Василя святого — «зішле тобі щастя», третій — «зішле всім нам долю», — як про те співається в ритуальній пісні. Бачимо, що Місяць — «козацьке сонце», народившись у різдвяну ніч, обіцяє нам щастя — того щастя, якого завжди бажають щедрівники та колядинки казкової різдвяної ночі, мандруючи від двору до двору.

П. СЕЛЕЦЬКИЙ,
член обласного літературного об'єднання.
м. Кіровоград.

ОЙ СИВАЯ ТА І ЗОЗУЛЕНЬКА

Ой сивая та і зозуленька,
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на здоров'я!
Усі сади та і облітали
Щедрий вечір...

А в одному та і не бувала,
Щедрий вечір...

А в тім саду три терени:

Щедрий вечір...

У першому красне сонце,

Щедрий вечір...

У другому ясен місяць,

Щедрий вечір...

А в третьому дрібні зірки,

Щедрий вечір...

Ясен місяць — пан господар,

Щедрий вечір...

Красне сонце — жона його,

Щедрий вечір...

Дрібні зірки — його діти,

Щедрий вечір...

СЬОГОЧАСНІ новорічні свята, настання яких обіцяє нам стільки веселих забав, міняючись у часі (приміром, у часи християнства це був цикл календарних свят, пов'язаних із Різдвом Христовим, а ще раніше — святкування народини Місяця і Зорі), зберігають у собі таємничий чар тих давніх часів, коли наші предки, живучи в повній згоді з природою, усвідомлювали себе світотворчою силою. Участь древніх родів наших у святкових дійствах розумілася як своєрідна підтримка добротворчих всесвітніх сил і гармонійно продовжувала річний цикл магичних ритуалів хліборобського народу. Цілий ряд наукових досліджень останнього часу в галузях археології, фольклористики, історії породжує щораз більші сумніви щодо давнього переконання про примітивізм як суспільного, так і духовного життя предків теперішніх українців (та й слов'ян узагалі).

Ось хоч би взяти й недавнє повідомлення про, без перебільшення, світової ваги відкриття: три-

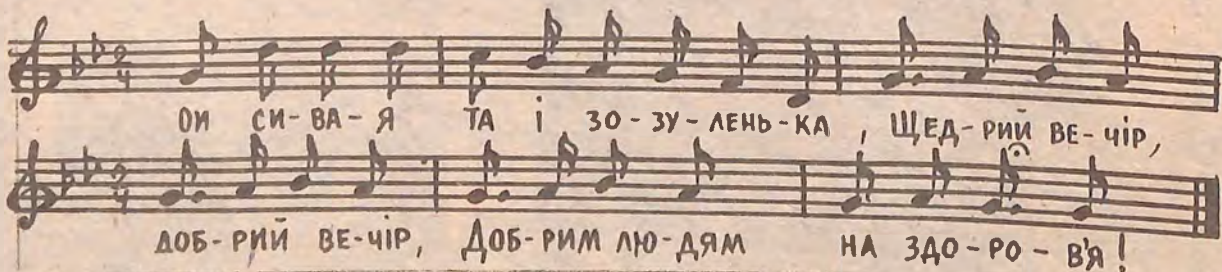
пільське поселення IV тис. до н. е. біля села Тальянки Черкаської області (це приблизно за три десятки кілометрів від Новоархангельська). Як повідомляє видання Українського фонду культури «Родослав», виявлено справжнє велетенське протомісто з двотриповерховими будинками, де мешкало десятки тисяч людей; зібраний науковцями матеріал дає право говорити про існування на теренах України ще близько п'яти тисяч років тому високорозвинутої хліборобської цивілізації... Нагадаємо, що, за твердженням дослідника О. П. Знойма, трипільці належать до основних мовних предків і сучасних українців. А кандидат історичних наук Юрій Шилов, підкреслюючи у своїй статті «Вогонь на сплині «Дня Брахми» (див. журнал «Знання та праця», № 11 за 1990 рік) наявність у середовищі трипільців клану мудреців, які оберігали заповісті предків, указує на виявлені ним під час археологічних розкопок сліди ідентичності космологічних, світоглядних уявлень

трипільців із тими, які відбиті в епосі древніх аріїв «Рігведа». Оскільки цей епос «молодший» виявленого біля с. Тальянки протоміста (до речі, у сотні разів більшого за площею, ніж легендарна Троя), то Ю. Шилов твердить, що епос той очевидний, «примандрував» до індії разом із частиною аріїв — своїх творців саме з нашої землі...

Про близькість основоположних образів не тільки українського, а й загалом слов'янського фольклору, та й фольклору інших індоєвропейських народів дохристиянської пори тим, які віднаходимо в «Рігведі», сперечатися не доводиться. До речі, «ін-

дійське» слово «висш» означає не що інше, як «община», «поселення». Чи не вказує назва нашої річки Вись (а гідроніми «живуть», як правило, надзвичайно довго), що на її берегах теж колись могло існувати хліборобське поселення зразка тальянського?

Як би там не було, але звертаючись до перлин української «новорічної» обрядовості, не зайве пам'ятати, що маємо справу із відлунням давньої хліборобської цивілізації звідси, очевидно, й той заснований на астрологічних знаннях зв'язок між святковими зимовими ритуалами й рухом небесних світил, серед яких маємо

Розлучення... Напевно, немає такої родини (навіть найщасливішої), де під час запеклої сварки (у кого їх не буває?) не було промовлене це фатальне слово. Але в тому й справа, що не в усіх сім'ях за словами йде діло, в результаті чого кожний залишається потім при своїх інтересах. Окрім дітей. Ім ця процедура, як не крути, майже в усіх випадках невіддільна.

Зрозуміло, трапляється, що розлучення конче необхідне. І чим швидше, тим краще. Це тоді, коли «сильна» стать досить добряче «закладає» і має після цього садистсько-мазохістський нахил до виховання жінки і дітей. Втім, краще взагалі за таких людей заміж не виходити. Але... знати б, де впавеш...

Поміркуйте, яка вимальовується цікава річ: двоє живуть разом, поділяють радість і смутки, наживають спільне майно, звикають одне до одного, сплять, дарують, разом і все таке інше... І от розлучення. Все рветься, летить у прірву невдячної пам'яті. А потім... усе спочатку. Він знаходить собі іншу, «на все життя», вона — іншого, теж до «скінчення віку». Розкручується нова спіраль сімейного буття. Нові (і новими супутниками життя) радощі, печалі, спільне майно, діти, і все таке інше. А як «пошастить», то можна й по третьому разі. Може, я й не сучасний ретроград із ностальгічною «домостроевською» психологією, але, вибачте, не розумію...

Останнім часом кількість розлучень значно зросла. Все частіше подружжя висловлює недовіру одне одному, як Верховна Рада Росії на чолі із Єльциним — урядові Рижкова. Сімейні баталії все більше нагадують політичні, до консенсусу потрібно з'їсти не один пуд солі (поки ще вона є)...

Не минуло це явище (а може — лихо, поживому ж різке!) і Новоукраїнку.

...Я прийшов сюди у середу. У день розлучень. Зайшов і голосно (сам не знаю, чого) запитав:

— Це тут у вас можна розлучитися (добре, що дружина не чула...)?

Назустріч мені з-за столу піднялася статна жінка, котра зберегла в обличчі і фігурі всі ознаки нев'янучої молодості і краси.

— Сідайте, що трапилось?

Мені одразу стало ніяково і я поспіхом скинув з себе випадковимовильну маску «до-свідченого» розлучника і сказав про справжню мету свого візиту. Завідуюча Новоукраїнським відділом загсу Ніна Яківна ІЩЕНКО посмінулася і промовила:

— Слухаю вас.

— Ніно Яківно, сьогодні вже були відвідувачі?

— Так... Три розлучення, якщо не передумають. До речі, саме сьогодні — сумний ювілей — 100-е розлучення.

— А скільки їх загалом відбувається за рік?

— У середньому від

120 до 150. Втім, ось цифрові показники за три попередніх роки: 1987 — 147 розлучень; 1988 — 144; 1989 — 129. Майже 30% від загальної кількості шлюбів.

— Які ж основні причини розлучень?

— Пияцтво, подружня зрада, відсутність дітей...

— Ніно Яківно, я не помилюсь, якщо скажу, що у переважній більшості випадків ініціаторами розірвання сімейних пут є жінки?

— Не помиляєтеся...

— А як диференціюються поміж вашою установою і судом?

— Більше — за рішеннями суду. За взаємною згодою, наприклад, було тільки 12 чоловік.

— Тобто, коли бажають залишитися добрим друзями, то йдуть сюди, а коли хтось один не виявляє особливого бажання прощатися — справа передається до суду?

— Саме так.

— Де більший процент розлучень: у Новоукраїні чи в навколишніх селах?

— Звісно, місто переважася.

— Які ж сім'ї сильніше піддадані розлученням? Маю на увазі стаж сімейного життя, а також вік людей.

— Стосовно стажу сімейного життя статистика така: на першому році розлучається 9,7%; 2—5 років — 28,4% розлучень; 6—10 років — 22,2%; 11—15 — 10,4%; 16—20 — 12,5%; 21—25 — 6,3%; 26—30 — 8,3%; 31—35 — 1,3%.

— Прожили разом тридцять п'ять років і розлучаються! Не розумію...

— Буває й таке. Тепер відносно віку подружжя. У віці до 18 років (трапляються й такі юні шлюби) — жодного розлучення; 18—20 років — 3,1% розлучень; 21—25 — 21,5%; 26—30 — 21,1%; 31—35 — 11,5%; 36—40 — 15,9%; 41—45 — 7,5%; 46—50 — 10,0%; 51—55 — 3,4%; 56—60 — 1,7%; 61—65 — 3,1%; 66—70 — 0,6%.

— Ви знову мене врадили: розлучення у сімдесят років!?

— Так, до того ж, — дві сім'ї.

— Шлюби, які створюються поспіхом, по необхідності, коли, приміром, наречена завагітніла, як правило, недовготривалі!

— Не обов'язково. Така пара може жити, жити і раптом, років через... надцять — розлучатися.

— Чи багато таких, котрі беруть шлюб повторно?

— Розумієте, зараз пішла така тенденція: живуть разом, ведуть спільне господарство та до загсу не поспішають — не бажають офіційно реєструвати свої взаємини. Але однакові таких, що вступають до шлюбу по-другому, третьому разі вистачає.

— Хто більше бере повторний шлюб: жінки чи чоловіки?

— Не рахувала, але здається, тут рівноправ'я. Взагалі, трапляються досить цікаві випадки. Ось, приміром, не давно реєстрували по-вторний шлюб поміж парочкою, яка розлучилася десять років тому.

— Певно, повернулося кохання... Та нерідко розлучення проводиться, не секрет, з корисливою метою: для того, щоб одержати житло, поділити спадщину, через право володіння спадщиною. Після цього шлюб береться знову. Чи багато таких випадків? Ваше ставлення до них?

— Якщо наші клієнти замовляють урочисту реєстрацію з усіма належними атрибутами.

— А яка вартість розірвання шлюбу?

— За взаємною згодою — 100 крб., через суд — від 100 до 200 крб., по другому і третьому разі — від 200 до 300 карбованців.

— Вибачте, складає-

ло заяв на встановлення батьківства?

— 78.

— Скажіть, ви стежите за долями своїх «підопічних», тих, що беруть шлюби?

— Не завжди, але трапляється. До речі, іноді цікава проявляється закономірність. Приміром, в один із днів було якось зареєстровано

— Перш за все — терпіння. Як іноді виникають розлучення? Посваряться і зопалу рвуть відразу всі стосунки. Потрібно б охолонуть, заспокоїтися, так ні — надмірна гордість не дозволяє. Необхідно мати й делікатність неабияку, щоб зайвий раз не рубати спересердя, мудрість, здатність інколи йти на компроміс, вміти часом простити.

— Скажіть, робота накладає відбиток на ваші стосунки із близькими?

— Зрозуміло, накладає. Відверто кажучи, як старію, стаю добрішою, з'являється велике бажання, щоб усі розуміли одне одного, не сварилися ніколи. А час йде, ось дочка вже 11 років як заміжня, два сини має...

— Тоді дозвольте делікатне запитання. Як складаються ваші стосунки із зятем?

— Несподіване запитання. Вважаю, цілком нормально складаються.

— Ніно Яківно, уже десять років, як ви стали бабусею. А який у вас стаж подружнього життя?

— ...Справа у тому, що я розлучилася із чоловіком.

— І...

— Що поробиш, це — життя.

— Несподіваний поворот. Завідуюча загсом і раптом... розлучення.

— Так вийшло. Але ми з чоловіком розішлись мирно, без скандалів, дочекались, поки діти стануть дорослими, зберегли непогані стосунки.

«Ось тобі й на, — подумки картав себе я, — розпитував жінку дві години про розлучення і наприкінці вскопав у таку халепу... Може, їй була неприємною така тема розмови?»

Ніна Яківна раптом умінулася, наче чимось вгадавши мої думки. І все ж я вирішив закінчувати розмову.

— Останнє запитання. У мене є один товариш. Так-от, дружина його іноді залякує до смерті розлученням. А оце днями сказала, що таки подала заяву. Він зараз, нещасний, переживає, дитину дуже любить. Чи можна вірити цій жінці?

— Вона каже, що подала заяву до загсу чи суду?

— До загсу.

— Якщо до суду, то вашому товаришеві надійшло б додому спеціальне повідомлення. А коли б вона прийшла сюди до нас, запитали: чи згоден на розлучення її чоловік? Якщо він — проти, тоді даруйте, — тільки через суд. Тож заспокойте свого товариша, дружина просто спекулює на його довірливості.

— Спасибі за велику вичерпну консультацію. І бажаю, щоб у цей день у вас було якнайменше відвідувачів.

...Я вийшов із приміщення загсу і попрямував до автобусної зупинки. Повз мене проїшла симпатична молодда пара. Я стривожено озирнувся їй услід: чи, бува, не до загсу прямують, подавати заяву на розлучення? Ні... пішли далі. Не приходьте, друзі, до загсу в середу...

Ю. ЛУКАШЕВСЬКИЙ.

— Ніхто, звичайно, про свої справжні наміри не повідомляє. Але, знаєте, однак по очах видно. Моє ставлення... Якщо відверто, бувають такі випадки, коли фіктивне розлучення — єдина можливість отримати, наприклад, житло.

— Тобто, наші вкрай недосконалі закони самі штовхають людей на обман!

— Переважно так воно і є.

— Скажіть відверто, свідомо про шлюб — лише звичайний шматок паперу чи... Адже можна жити і без нього.

— Я вважаю, що цей документ — довіра однієї особи до іншої, гарантія того, що тебе не ошукають. Зрозуміло, він неспроможний затримати розпад сім'ї. Проте коли люди зареєструють свої стосунки, це, на мій погляд, вже — справжня сім'я. Крім того, свідомо накладає певні права і обов'язки чоловіка перед жінкою і навпаки. Інша річ, що дехто якраз і не бажає зв'язувати себе якимись необхідними зобов'язаннями, так легше існувати. Але прийде старість...

— Скільки коштує зараз реєстрація шлюбу?

— За подання заяви йде мито — 15 карбованців. Крім того, є деякі платні послуги, особ-

ться враження, що загсу більш вигідне розлучення...

— Це, зрозуміло, не так. Адже зазначені кошти надходять до бюджету міста.

— Недавно в одній з газет бачив таблицю, де вказується кількість шлюбів, розлучень, народжених і померлих за певний проміжок часу. А якщо по Новоукраїні?

— Будь ласка. Ось інформація за два останніх роки. 1988 рік: взяті шлюби — 429, розлучень — 144, народилося — 708, померло — 812; 1989 рік: взяті шлюби — 453, розлучень — 129, народилося — 723, померло — 878. За сім місяців ц. р.: взяті шлюби — 237, розлучень — 100, народилося — 413, померло — 492.

— Трижовна тенденція. Хронічно падає рівень природного населення, скорочується кількість новонароджених. Хоч, звісно, можна зрозуміти. Зараз такі важкі умови: немає чим годувати, у що вдягти, взути тощо.

— Що поробиш...

— Як відомо, дітей реєструють і матері-одиначки...

— По місту цього року зареєстрували дітей 8 матерів. Минулого року — 26.

— А скільки надходи-

но 9 шлюбів. І що ви думаєте, всі вони вже розірвані. Так що спостерігаємо, так би мовити, комплексно, за певними днями.

— Як вважаєте, окрім суто ритуальних послуг, чи не можна започаткувати щось на зразок «Клубу молодого сім'ї» при загсі?

— Ви знаєте, раніше такий клуб у нас був. Та потім якось усе щезло само собою...

— Було б добре відновити це корисне починання. Запросити лікарів, педагогів.

— Залучити методиста з палацу культури «Ювілейний» для проведення різних заходів. Адже у нас тим, кому, наприклад, за двадцять п'ять, піти практично нікуди.

— Було б ще дуже добре підключити до цієї справи міхрайдрукарню. Уявіть: бере шлюб подружжя, а їм дають спеціальну віддруковану брошуру. На зразок «Камасутри». Адже рівень, приміром, сексуальної підготовки у молодят, як правило, на 99 відсотків дрімучий...

— Так, ви праві, потрібно оживити належних заходів.

— Ніно Яківно, можете дати якийсь надійний і універсальний рецепт збереження і зміцнення сім'ї?

Клуб атлетизму «Аполлон»

Ведучий — викладач
атлетизму Геннадій
ЗАПОТОЦЬКИЙ.

Продовжуємо знайомство з основними вправами атлетичної гімнастики.

Двоголовий м'яз плеча (біцепс, мал. 1).

1. Підйом штанги стоячи, хват середній, при підйомі тулуб не відхиляти.

МАЛ.1

2. Підйом гантелей через сторони сидячи.

3. Згинання рук в літньому суглобі стоячи і, впираючись на похилу площину:

а) з штангою двома руками;

б) з гантелями, по черзі лівою, правою.

4. Підйом штанги на похилій площині (45°).

5. Підйом гантелей по черзі лівою, правою, си-

тя і утримуючи штангу стоячи вузьким хватом за головою (плечі вертикально), розгинати руки до повного випрямлення.

2. Віджимання від брусьїв з обтяженням біля поясу.

3. Лежачи на горизонтальній площині і зігнув-

цепс, але «включає» також і груди, тому її доцільно виконувати перед тренуванням грудного м'яза).

М'ЯЗИ ПЕРЕДПЛІЧЧЯ

1. Сидячи (передпліччя лежать на колінах, кисти

ши в ліктях руки, вижимаючи від рівня голови штангу вгору до повного випрямлення рук.

4. Стоячи, зігнути руки в ліктях і торкаючись ними талії хватом зверху тягнути ручку блочного пристрою вниз до випрямлення рук.

5. Стоячи на колінах і впершись ліктями в горизонтальну площину, тримаючи ручку блочного пристрою або амортизатора, випрямляти руки вперед-вниз.

рук зависають зі штангою або гантелями), піднімати вгору, опускати, згинаючи та розгинаючи зап'ястя. Вправа виконується верхнім та нижнім хватом. Можна виконувати з допомогою простого пристрою (див. мал. 3).

2. Робота з кистьовими гумовими експандерами.

ВЕЛИКИЙ ГРУДНИЙ М'ЯЗ (мал. 4).

1. Жим лежачи.

МАЛ.2.

дячи і впираючись ліктем на внутрішню частину стегна або коліна.

6. Тяга через сторони,

МАЛ.3

лежачи на горизонтальній поверхні.

7. Підйом штанги до грудей вузьким хватом стоячи, впираючись ліктями в коліна і нахилившись вперед.

8. Підтягування на перекладині нижнім вузьким хватом.

9. Підйом гантелей сидячи з опорою на похилу площину.

Триголовий м'яз плеча (трицепс, мал. 2).

1. Зігнувши руки в лік-

6. Віджимання з вантажем на спині, пальці рук повернуті всередину.

7. Нахилившись вперед (коліна ледь зігнути, плечі паралельно підлозі, руки зігнути в ліктях) відводити передпліччя вбік до повного випрямлення рук.

8. Жим штанги лежачи вузьким хватом (ця вправа добре навантажує три-

2. Розведення рук в сторони.

3. Жим сидячи під кутом 45°.

4. Розведення сидячи під кутом 45°.

5. Опускання снаряду зігнутими в ліктях руками за голову, лежачи.

МАЛ.4

6. Розведення гантелей в сторони, лежачи вниз головою під кутом 45°.

7. Розкочування розбірних гантелей в сторони з упору лежачи.

8. Тяга через блочний пристрій прямою рукою в сторону, стоячи.

НАЙШИРШИЙ СПИННИЙ М'ЯЗ (мал. 5).

1. Підтягування на перекладині широким хватом за голову з обтяженням.

2. Тяга із положення нахил уперед.

3. Тяга ручки блочного пристрою до живота, сидячи або стоячи.

4. Тяга штанги, гирі, гантелі по черзі лівою, правою рукою.

МАЛ.5

М'ЯЗИ НІГ (мал. 6).

ЧОТИРИГОЛОВИЙ М'ЯЗ СТЕГНА (КВАДРИЦЕПС).

1. Присідання з штан-

4. Присідання з штангою між ногами.

5. Випрямлення ніг сидячи, з обтяженням біля стопи.

ДВОГОЛОВИЙ М'ЯЗ СТЕГНА.

6. Згинання та розгинання ніг лежачи на лаві на животі з обтяженням стопи.

ЛИТКОВИЙ М'ЯЗ.

7. Піднімання на носках правої та лівої ноги, стоячи на підвищенні висотою 5—7 см.

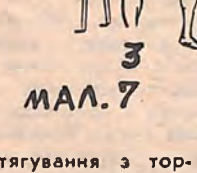
8. Піднімання одночасно на двох носках з обтяженням.

М'ЯЗИ ЖИВОТА

(прес, мал. 7).

1. Піднімання тулуба на похилій площині або на горизонтальній.

2. Піднімання ніг (умови ті ж).

МАЛ.6

МАЛ.7

5. Підтягування з торканням перекладини грудьми із бокового вису та обтяженням.

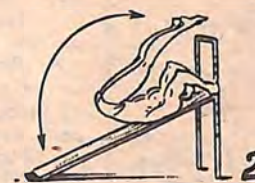
6. Тяга за одну сторону штанги.

7. Тяга ручки блочного пристрою за голову, сидячи.

гою на плечах.

2. Присідання з штангою на грудях із засиджуванням 0,5—1 сек. (в обох вправах під п'ять підкладається брусок висотою 3—5 см).

3. Присідання зі снарядом за спиною у витягнутих руках.

3. «Скручення» тулуба вліво-вправо з обтяженнями на плечах (гриф штанги).

4. Нахили тулуба в сторони з обтяженням в руках.

(Далі буде).

3 7 по 13 січня

понеділок

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — «Візерунки». Фольклорне новорічне свято. 10.20 — Перлини душі народної. 11.10 — Мультфільм «Коли засвічуються ялинки». 11.30 — Музичний телефільм «Не отвержи мене...». 11.40 — «І знову цирк...». 12.35 — «Може це любов ходить поміж нами». Естрадний концерт. 13.50 — І. Франко. «Фарбований лис». Лялькова вистава. 14.35 — «Фрески». Музична програма. 15.25 — Науково-популярний фільм «Дзвони». 15.45 — «Приходь, казко». Розважальна передача для дітей. 16.15 — Художній фільм «Забута мелодія для флейти». 18.25 — Концерт духової музики. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Все про кіно. 20.45 — На добраніч, діти! 21.15 — Вечірній вісник. 23.45 — «Нічний телезал». «Пов'язаний словом». Музична передача. За участю рок-музиканта Л. Лагоди.

▲ ЦТ (I програма)

2.45 — «Відродження». Телема-рафон. (У Фонд відродження Ленінграда). 9.00 — ТБ-контакт. 9.15 — Мультфільм. 9.35 — «Усі люблять цирк». 10.20 — Художній фільм «Ескадрон гусар лютих». 1 і 2 серії. 13.00 — Хоней. Товариська зустріч. «Едмонтон ойлс» (Канада) — ЦСКА. 15.00 — ТСН. 15.15 — Художній фільм «Ву-сатий нянь». 16.30 — «Снігуронька». Балет на музику П. І. Чайковського. 18.45 — «Із варягів у греки». Прем'єра музичного телефільму. 19.50 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 1 серія. 21.00 — Час. 21.45 — 2 серія художнього телефільму «Микола Вавилов». 23.00 — Прем'єра теле-вистави «Записки божовільного». 0.10 — ТСН. 0.25 — «Московська красуня». Півфінал. 1.10 — «Скарб». Художній телефільм. 2.25 — «На струнах, і клавішах». Концерт.

▲ ЦТ (II програма)

9.00 — «Відродження». Телема-рафон. (У Фонд відродження Ленінграда). 22.00 — Колаж. 22.05 — Концерт московського камерного хору.

вівторок

8 СІЧНЯ

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.10 — «Веселка». 16.40 — «Зустрічі». Лауреат Державної премії СРСР Б. Чичиба-він. 17.05 — «Гривіт». «Канікули». Концертно-розважальна програма. 18.35 — Музичний фільм «Ліричний настрій». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Громадсько-політичний тижневик. 20.45 — На добраніч, діти! Мультфільм «Новорічна ніч». 21.00 — Громадсько-політичний тижневик. 22.00 — Вечірній вісник. 23.00 — «Нічний телезал». У колі друзів.

▲ ЦТ (I програма)

15.00 — ТСН. 15.15 — Художній фільм для дітей. «Білі паруси одинокі». 16.40 — Г. Малер. Вокальний цикл для голосу з оркестром. 17.00 — «Спосіб виживання». Документальний телефільм. 17.30 — Дитячий музичний клуб. 18.30 — За законами ринку. 19.15 — Мультфільм. 19.35 — За зведеннями МВС. 19.50 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 3 серія. 21.00 — Час. 21.45 — «ВІД» представляє: «Поле чудес». 22.30 — Слово. Літературно-художня програма. 0.15 — ТСН. 0.30 — «Небезпечний поворот». Художній телефільм. 1 серія. 1.40 — «Яви чудод». Документальний телефільм. Фільми 1 і 2.

▲ ЦТ (II програма)

17.00 — Мультфільм. 17.20 — Телестудії міст РРФСР. «Здрастуйте, товариші». (Краснодар). 17.45 — «Вертикаль». Прем'єра доку-ментального телефільму «Папіруси». 18.00 — Ритмічна гімнастика. 18.30 — Парламентський вісник РРФСР. 18.45 — Музичний телеоб'єкт. «Знайомтеся, Гінтарас Віньявічюс». Передача 1. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Зірки рок-ролу-90». 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.45 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.45 — «Потрібні люди». Художній телефільм.

середа

9 СІЧНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Музичний фільм «Де Черемша хвилі плінуть». 10.05 — Кінокомедія «Мільйон у шлюбному кошку». 11.35 — Майстри гумору. 11.45 — Телефільм «День на спаді тепла». 12.15 — Для дітей. «Зірки, на сцену». 12.50 — «Доброго вам здоров'я». Лікування алкоголізму. 16.00 — Новини. 16.15 — Українські пісні виконує народний артист УРСР Я. Яценко. 16.35 — Науково-популярний фільм «У пошуках прищельців». 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.30 — По-

пулярні симфонічні мініатюри. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Т. Г. Шевченко. «Назар Стодоля». Вистава. 20.30 — Реклама. 20.40 — На добраніч, діти! Мультфільм «Як Петрик П'яточкін слоників рахував». Інтермедія. 21.00 — Продовження вистави «Назар Стодоля». В перерві — Вечірній вісник. 22.50 — Реклама. 22.55 — Гас дискленд. 23.05 — «Нічний телезал». Художній фільм «Ці... три вірні карти».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». (120+30). 9.00 — Актуальний репортаж. 9.15 — «Пейзаж на фоні стіни». Документальний фільм. 9.35 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 3 і 4 серії. 12.00 — ТСН. 12.15 — Художній фільм для дітей. «Принцеса на горошині». 15.00 — ТСН. 15.15 — Художній фільм «Вам і не снилось...». 16.40 — Музична скарбниця. Фортепіанні твори Ф. Шопена виконує М. Штаркман. 17.30 — Дитяча година. 3 уроком англійської мови. 18.30 — «Напередодні... війни чи миру?». Проблеми Ірансько-Кувейтської війни. 18.45 — Мультфільм. 19.00 — «Земля — наш спільний дім». Фотокурс. 19.05 — Недипломатичні бесіди. 19.20 — Співає лауреат теле-радіокурс «Голоси Росії» Н. Єрмігіна. 19.45 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 4 серія. 21.00 — Час. 21.45 — «Людина і закон». 23.00 — «Збережи і передай». Свята на станції Анастасієвській Краснодарського краю. 23.45 — ТСН. 0.00 — «В пошуках загубленого часу». Документальний телефільм. 0.20 — «Небезпечний поворот». Художній телефільм. 2 серія. 1.10 — «Березові голоси». Документальний телефільм. 2.10 — «Розставайтесь, кохаючи». Співає Катя Семенова.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Короткометражні художні фільми для дітей. 9.15 — Німецька мова. 1 рік навчання. 9.45 — «Шоста заповідь». Документальний фільм. 10.00 — Танцює дитячий хореографічний ансамбль «Дзінтариньш». 10.45 — Мультфільм. 11.15 — Німецька мова. 2 рік навчання. 11.45 — Прем'єра документального телефільму «Залишилися росіяни-ми». 12.40 — Концерт академічного симфонічного оркестру СРСР під управлінням В. Сінайського. 13.20 — Прем'єра документального телефільму «Я робітник». 13.40 — «Потрібні люди». Художній телефільм. 17.00 — Мультфільм. 17.15 — Концерт грецького ансамблю «ЕОС». 17.45 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального фільму «Ігор Северинин». 18.35 — «Що значать ваші імена?». Концерт-зустріч з популярними поетами, композиторами, виконавцями. 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Д. Шостанович. Концерт для скрипки з оркестром № 1. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.45 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.45 — «Хто поїде до Трускавця». Художній телефільм.

четвер

10 СІЧНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Концерт молодих виконавців України. 10.10

— Художній фільм «Доброді» — авантюристи». 11.35 — М. Старицький. «Маруся Чурай». Телевистава. 13.40 — Мультфільми «Ну, пострибай», «Чудовий Гоша». 13.55 — Мелодії минулих років. 14.10 — Говоримо українською. 16.00 — Новини. 16.15 — «Веселина». 16.45 — Республіканська фізико-математична школа. 17.15 — Новорічне свято. 17.30 — Телефільм «Біла сова». (Кіровоград). 17.50 — «Ялинковеселина». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Кіноконцерт. 20.40 — На добраніч, діти! Мультфільм «Ми шукаємо кляксу». 21.00 — Мелодії духового відродження. 21.20 — «Молодіжна студія «Гарт». У перерві — 22.20 — Новини. 23.45 — «Нічний телезал». Фільм-опера «Князь Ігор».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». (120+30). 9.00 — Діловий курс'єр. 9.20 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 4 і 5 серії. 12.00 — ТСН. 12.15 — Дитячий музичний клуб. 15.00 — ТСН. 15.15 — Художній фільм «Москва — Кассіопея». 16.35 — Мама, тато і я. 17.05 — Концерт лауреата міжнародних конкурсів М. Демендик. (Фортепіано). 17.45 — «До шістнадцяти і старші. 18.30 — «Шукайте жінок». Жіночий художньо-публіцистичний журнал. 18.45 — «Фрэнковські стемки». 3 циклу «Охорона грамота». 19.20 — «Разом з чемпіонами». 19.35 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 5 серія. 21.00 — Час. 21.45 — «Вас запрошує Карл Мойн». (Австрія). 23.05 — «Під знаком «Пі». У перерві — 0.05 — ТСН. 0.50 — «Небезпечний поворот». Художній телефільм. 3 серія. 2.00 — «Моя нармен». Музичний телефільм.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Фільм — дітям. «Воротар». 9.00 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.30 — Концерт юних вокалістів. 10.30 — Прем'єра документального фільму «Замор». 10.50 — Театр одного автора. П. Ершов. «Горбоконик». Фільм-концерт. Читає народний артист СРСР О. Табанов. 12.20 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.50 — Ритмічна гімнастика. 13.20 — «Своє підсобне». Документальний телефільм. 13.40 — «Хто поїде до Трускавця». Художній телефільм. 17.00 — Інститут людини. 18.00 — Ритмічна гімнастика. 18.30 — Парламентський вісник Росії. 18.45 — Хоней. Товариська зустріч. «Вінніпег Джетс» (Канада) — ЦСКА. У перерві — Вечірня казка. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.45 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.45 — «Колишній тато, колишній син». Художній телефільм. 0.10 — Фестиваль мистецтв «Російська зима».

п'ятниця

11 СІЧНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Танцює ансамбль «Подольчани». 9.30 — Художній фільм «Вечори на хуторі біля Диканьки». 11.05 — Пісенне свято Київщини. 11.50 — Науково-популярний фільм «Кроки за гори».

зонт». 12.50 — «Невідомий театр». М. Крушельницький. 16.00 — Новини. 16.10 — Науково-популярний фільм «Дар». 16.30 — Для дітей. «Здрастуй, хоре». 17.00 — Документальна кінопанорама. 17.40 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — «На нічній хвилі». Інформаційний випуск. 18.30 — «Народні таланти». Ансамбль «Славутич». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Екологічний вечір. По сторінках передач «Земле моя». «Дзвони Чорнобиля». 20.45 — Реклама. 20.50 — На добраніч, діти! Мультфільм «Вінець природи». 21.00 — Продовження екологічного вечора. 22.00 — Концерт ансамблю танцю «Політ». 22.55 — Вечірній вісник. 23.25 — «Нічний телезал». Художній фільм «Людина — амфібія».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». (120+30). 9.00 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 5 і 6 серії. 12.00 — ТСН. 12.15 — Художній фільм для дітей. «Слон і мотузочка». 13.00 — «До шістнадцяти і старші. 15.00 — ТСН. 15.15 — Художній фільм «Отроки у всесвіті». 16.35 — Концерт «Молодого італійського квартету». (Італія). 17.05 — Мультфільм. 17.15 — «Образ». Літературна передача для старшокласників. 18.00 — 1991 р. «Рік Моцарта». Твори композитора у виконанні А. Любимова. «Молоточковий клавир». 18.45 — Прогрес. Інформація. Реклама. 19.15 — Програма «ВІД». 19.30 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 6 серія. 21.00 — Час. 21.45 — «ВІД» представляє: «Погляд». МТВ. У перерві — 0.00 — ТСН. 1.00 — «Весільна подорож перед весіллям». Художній телефільм. 2.05 — «Згадаймо, браття, Русі славу». Музична програма. 2.40 — «Дорога в море».

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Зієрат. Поклоніння». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Музика. 7 кл. М. Глінка. «Вальс-фантазія». 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Географія. 6 кл. Води суші. 11.05 — Мама, тато і я. 12.05 — «Звичайне життя лікаря Бизова». Документальний телефільм. 13.05 — Концерт державного кримсько-татарського ансамблю «Хайтарма». 13.50 — «Колишній тато, колишній син». Художній телефільм. 17.00 — «Послухайте». Твори композитора В. Мулявіна на вірші В. Маяковського. 17.55 — «Школа». Документальний телефільм. 18.25 — «Східний базар». Виступ фольклорного ансамблю «Ганджина». 19.00 — Арена. Спортивна програма. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Колаж. 20.20 — «Миттєвості...». Співає Катерина Шаврина. 20.45 — Спорт для всіх. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.45 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.45 — Гран-па. Художній телефільм.

субота

12 СІЧНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.40 — «На хвилі дружби». Державний ансамбль тан-

цю «Берізка». 10.35 — Доброго вам здоров'я. Рецепт доктора І. Ягова. 11.05 — Співає Ауріка Ротару. 11.35 — Прем'єра документального фільму «Охота». 11.55 — «Чумацький шлях». Музична програма. 12.30 — Новини. 12.50 — Концерт. 13.35 — «Одержима...». Телевистава. 14.40 — «Зимова мозаїка». Передача для дітей. 15.10 — Художній фільм «Дванадцять місяців». 17.30 — «Відсвіт». Мистецький альманах. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Телерадіонал «Право». 20.30 — А. Шнітке. «Три пісні». 21.00 — «Щедрий вечір, добрим людям». 23.20 — Вечірній вісник. 23.50 — «Нічний телезал». Художній фільм «Диск-жонкей».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Останній листок календаря». Концерт. 7.00 — Мультфільм. 7.15 — Ранкова розважальна програма. 7.45 — Здоров'я. 8.15 — Спорт для всіх. 8.30 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — ТСН. 9.15 — Прем'єра художнього телефільму «Микола Вавилов». 6 серія. 10.45 — «Тільки одна зустріч». Пісні Ю. Антонова. 11.25 — «Усть-Ілімські анварелі». Документальний телефільм. 11.45 — Виступає «Варабідза». Ансамбль з острова Хонсо. (Японія). 12.15 — Прем'єра документального фільму «Проповідь про милосердя». Про проблеми інвалідів у СРСР і Фінляндії. 13.20 — Концерт академічного хору російської пісні. Держтелерадіо СРСР. 14.00 — Прем'єра науково-популярного фільму «Ландшафти Землі». 1 серія. 15.00 — ТСН. 15.15 — «Політичні діалоги». Прем'єра документального телефільму «Прада з нами». 16.10 — Художній фільм «І тоді я сказав — ні...». 17.25 — Мультфільми. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Фільми режисера Я. Фріда. «Летюча миша». 1 і 2 серії. 21.00 — Час. 21.45 — «Кохання з першого погляду». Розважальна програма. Передача 1. 22.25 — Гала-концерт міжнародного телефестивалю «Сходина до Парнасу». У перерві — 0.25 — ТСН. 2.10 — «Приморський бульвар». Художній телефільм. 1 серія.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 — Прем'єра документального телефільму «Артист цирку», або «Сьогодні і кожного вечора». 9.00 — Відеонал «Співдружність». 9.10, 11.15, 13.30, 16.15 — День телебачення Білорусії. 12.00 — Зустріч з Головою комітету Держбезпеки СРСР В. А. Крючковим. 12.30 — «Рекорд». Художній фільм. 14.00 — Телеміс. Краснодар — Мурманськ — Москва. «Обговорюємо Проект Конституції РРФСР». 17.00 — Телепрограма «Сім'я». 18.00 — Мультфільм. 18.20 — «Музичні вистави». «Кілька епізодів з життя Роберта». 18.50 — Парламентський вісник Росії. 19.05 — Кінопубліцистика союзних республік. Прем'єра документального телефільму «Хочу зрозуміти...». Про відповідальність держави за долю людей, які постраждали при аварії на Чорнобильській АЕС. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Чемпіонат світу з гольфу. 20.45 — В. А. Моцарт. Симфонія № 15 соль-мажор. 21.00 — Час (з сурдоперекладом). 21.45 — «Остання профіль», нем-то обведений... Телефільм про життя і творчість А. А. Ахматової. 22.50 — «Старий новий рік». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

неділя

13 СІЧНЯ

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.40 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 10.40 — Для дітей. Художній фільм «Нові пригоди Кота в чоботях». 12.05 — Циркова програма. 12.50 — Джмарел «Сміх лангуст». Вистава. В перерві — 13.40 — Новини. 14.30 — Село і люди. 15.15 — «Ви нам писали». Музична програма. 16.00 — Служба солдатська. 17.00 — Для дітей. «Канал «Д». 18.00 — Звучить українська пісня. 18.15 — Телеспортарна. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Надвечір'я. Передача для людей старшого віку. 20.45 — На добраніч, діти! Мультфільм «Зимівля звірів». 21.00 — Наші гості. Московський камерний ансамбль «Вівальді» — оркестр. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 21.50 — Кінокомедія «Іван Васильович змінює професію». 23.20 — Вечірній вісник. 23.50 — «Нічний телезал». Відеомлин. Музична програма.

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — ТСН. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираж «Спортлото». 9.00 — «З ранку раненько». 10.00 — На службі Вітчизні. 11.00 — Ранкова розважальна програма. 11.30 — У світі тварин. 12.30 — «За два кроки від театру». Документальний телефільм. 13.00 — Сільська година. 14.00 — «Матрешки Нижньогородські». Документальний телефільм. 14.30 — Музичний кіоск. 15.00 — ТСН. 15.15 — Програма «Веді». 15.45 — Рок-урок. 16.45 — «Повернення до Єльця». Документальний телефільм. 17.10 — Недільний променад-концерт ЦТ-1. 18.55 — «Уолт Дісейн представляє...». 19.45 — Художній фільм «Король-олень». 21.00 — Час. 21.45 — «Кохання з першого погляду». Розважальна програма. 22.15 — «Олександр-шоу». 0.30 — ТСН. 0.45 — «Карпатські мотиви». Документальний телефільм. 1.05 — Діказовий портрет. Ансамбль «Каданс». 1.55 — «Приморський бульвар». Художній телефільм. 2 серія.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку ставай. 8.20 — Концерт учасників IV Всеросійського конкурсу виконавців на народних інструментах. 8.50 — «Зона затоплення». Документальний фільм з циклу «Земля тривоги нашої». 9.10 — Концерт камчатської хорової капели. 10.00 — «Згадуючи ігри...». 11.00 — «Плюс одинадцять». Програма Російського телебачення. 14.30 — Мультфільм. 15.00 — Зустріч у концертній студії Останнього з письменником В. Кожиним. 17.00 — «Планета». Міжнародна програма. 18.00 — Мультфільм. 18.10 — Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера І. Селецькіна. 18.55 — Концерт російського оркестру популярної музики «Майстри Росії». 19.40 — Колаж. 19.45 — Вечірня казка. 20.00 — Футбол. Міжнародний юнацький турнір пам'яті В. Гранаткіна. Збірна Чехо-Словаччини — збірна СРСР-1. 2-й тайм. 20.50 — Маленький концерт. 21.00 — Час. (з сурдоперекладом). 21.45 — «Авторське телебачення». Прес-клуб.

МАВ Я РАЗ ДІВЧИНОНЬКУ

Слова і музику
Р. КУПЦІНСЬКОГО.

Мав я раз дівчинонью, чепурненьку,
Любу щебетушечку, рум'яненку.
Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

Посилав я старостів у неділю,
Думав, погуляємо на весіллі.
Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

Мали повернутися з рушниками,
Але повернулися з гарбузами.
Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

Бо вона багата, а я бідний.
Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

Всьому супротивився батько рідний,
Думав я втопитися з тої злості.

Та вода холодна, ломить кості.
Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

Думав я застрілитися із рушниці,
Порох був замочений в порошниці.

Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

Щоби врятуватися від спокуси,
Пішов записався я в усусу.

Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

Вже про галичаночку не думаю,
Бо на Наддніпрянщині десять маю.

Гей! Гей! Га! Уха-ха!
Дівчино, рибчино, молода.

(Продовження. Початок у №№ 50—54 за 1990 р.).

Автором третього по счету покушения на жизнь «богоспасаемого» Григория Ефимовича история определенно называет бывшего министра внутренних дел А. Н. Хвостова, оказавшегося столь обаятельным в своей карьере Распутину и столь обаятельным своим покровителем, как это видно из показаний самого Хвостова Чрезвычайной Следственной Комиссии Временного Правительства в 1917 г. По словам Белецкого, «избавление от Распутина», — как полагал Хвостов — очистит атмосферу около трона, внесет полное удовлетворение в общественную среду... умиротворит настроение Государственной Думы и подымет в глазах общества, Думы и Совета наш престиж, т. е. престиж той самой власти, которую допустила и «кормила правления» воля того же Распутина... Благодаря предательству хитрого Белецкого, бывшего конфидентом Хвостова (на правах соучастника в деле «очищения атмосферы около трона»), предательству, обусловленному высокомерием Хвостова, не посчитавшегося с личным самолюбием своего сподвижника, — грандиозный план этого убийства, наемными руками афериста-охранника Ржевского, остался неосуществленным, а сам Хвостов — в отставке.

Прикончить жизнь «святого», в продолжение стольких лет спасавшего своими «подвигами» чету «благочестивейших» Романовых и его присных, сподобились, наконец, князь Ф. Ф. Юсупов (граф Сумароков-Эльстон) и В. М. Пуришкевич, при пособничестве вел. кн. Дмитрия Павловича, доктора С. С. Лазаверта и поручика С. — «Старца» заманили на такую вину свою приманку, как красавица кн. И., в Юсуповский дворец, накормили там отравленными пирогами, напоили отравленным вином, а когда циничный калей не оправдал ожидавшегося скорости действия, — «святого» застрелили, раздробив ему вдобавок голову тяжелой гирей.

Повидимому, сам бог, который столько раз спасал эту «драгоценную» жизнь, — и тот разочаровался современным в достоинствах «святого», а разочаровавшись, оказался наконец, не взирая на горячие молитвы Романовых, от всяческой небесной охраны.

Убили «святого», а на другой день, по иронии судьбы, все газеты, словно сговорившись*, огласили, что убили накую-то собаку.

«Собаке — собака смерть», говорили ничего не понимавшие читатели газет и почитатели Распутина. «Собаке — собака смерть», повторяли они, и никто из них, конечно, не только не прослезился, но даже не перекрестился.

* Таково было распоряжение главн. управления по делам печати.

11. ЖИТИЕ

Каждому святому подобает делать чудеса. Ни один порядочный святой не может обойтись без них. «Делать чудеса» — это, можно сказать, функция святого, по которой главным образом и квалифицируется каждый святой.

Распутин тоже делал «чудеса» и делал их изрядно много. Не прославлял он себя «чудесами», стал бы разве Николай II так упорно и горячо считать его за «святого», несмотря на целый ряд разубеждений со стороны его верноподанных и даже его кровно-близких.

Как делал «чудеса» Распутин, мы рассмотрим в одной из следующих глав: в этой же мы сперва ознакомимся, какие чудеса ему приписывались, т. е. в чем именно эти чудеса состояли.

Собственно говоря, «чудеса» в жизни Распутина было так много, что, при прилежном изучении его биографии, начинаешь видеть в ней не просто жизнь прославленного смертного, а как бы житие замечательного чудотворца.

И правда! Разве все его «обращение» на «путь истины», его головокружительная карьера, его мировая слава, его отдельные, исторически-незабвенные «подвиги», — разве все это не чудеса в наш «просвещенный век» и разве цепь этих чудес не представляется как-то «житием», еще не включенным в наши Четьи-Минеи?

В главнейших чертах «житие» сие, согласно имеющимся данным*, представляет собою следующий ряд приснопамятных для «православных» событий.

* Данные эти, кроме монографий о Распутине, вышедших отдельными изданиями, я почерпнул из рассказов старца о самом себе, сообщенных Илиодору. (См. «Святой чорт»), из целого ряда газетных заметок (1911—1917 г.г.), где использовано, в частности, «Житие», составленное самим Распутным и хранившееся долгое время у Лохтиной, из показаний А. Н. Хвостова Чрезв. Следств. Комиссии в 1917 г. (назв. соч.) и из переписки Николая и Александры Романовых.

Григорий Ефимович Распутин родился в селе Покровском, Тюменского уезда Тобольской губернии, в 1863 г. У отца его, Ефима Васильевича, земледельца и рыбака, был повидимому, некоторый достаток, так, известно, что он был собственником ветряной мельницы.

Маленький Гриша, росший среди дикой природы далекой Сибири, уже в отрочестве глубоко задумывался о тайнах бытия и о боге.

«В 15 лет, — вспоминал он много лет спустя, — в моем селе, в летнюю пору, когда солнышко тепло грело, а птицы пели райские песни, я ходил по дорожке и не смел идти по середине ее... Я мечтал о боге... Душа моя рвалась в даль... Не раз мечтал так, я плакал и сам не знал, откуда слезы и зачем они. Постарше, с товарищами подолгу беседовал я о боге, о природе, о птицах... Я верил в хорошее, в доброе... и часто снижался я со стариками, слушая их рассказы о житии святых, о великих подвигах, о больших делах, о царях грозном и многомилостивом... Так прошла моя юность... В каком-то созерцании, в каком-то снел... И потом, когда жизнь коснулась, дотронулась до меня, я бежал куда-нибудь в угол и тайно молился... Неудовлетворен я был... На многое ответа не находил... И грустно было... И стал я поживать...»

(Далі буде).

ЧАЙНВОРД «ІСТОРИЧНИЙ»

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ — ДАТИ.

ЗЛІВА НАПРАВО:

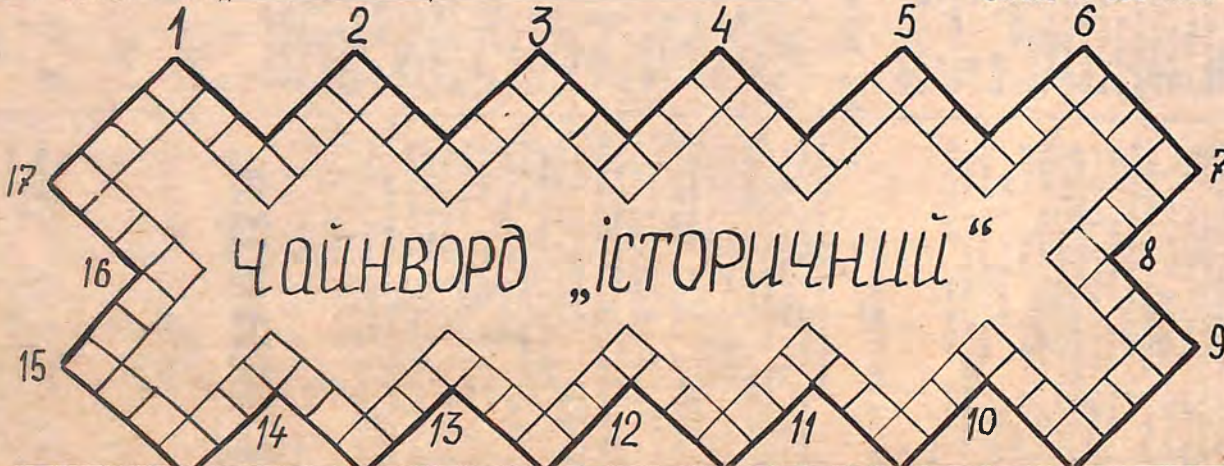
- Зруйнування столиці гетьманщини м. Батурина.
- Будівництво собору св. Софії у Києві.
- Останній похід Русі на Константинополь.
- Заснування у Києві першої школи для дівчат.
- Перша згадка у літописі назви «Україна».
- Початок експлуатації залізних руд Кривого Рогу.
- Скасування кріпацтва в Російській імперії.
- Ліквідація козацького устрою Слобожанщини.
- Створення першої української політичної партії (Радикальна партія в Галичині).
- Вихід у світ першого тому «Історії України — Руси» М. Грушевського.
- Відкриття пам'ятника І. Котляревському у Полтаві.
- Видання «Граматик» М. Смотрицького.
- Іван Федорович (Федоров) засновує друкарню.
- Білоцерківський мир.

СПРАВА НАЛІВО:

1. Успішний похід князя на половців.

- Розгром московських військ під Конотопом гетьманом І. Виговським.
- Вихід першого повного видання творів Т. Шевченка за редакцією Василя Доманицького.
- Бій з татарами на р. Калці.
- Київський інженер Ф. Гешванд розробив проект реактивного літака.
- Заснування Катеринослава.
- Створення на західноукраїнських землях молодіжної організації «Пласт» за зразком англійського скаутінгу.
- Скасування українсько-російського митного кордону.
- Перше видання «Кобзаря» Т. Шевченка.
- Інженер А. Власенко сконструював першу у світі зернозбиральну машину, прототип комбайна (жнивирка-молотарка).
- Засновано заповідник «Асканія Нова».
- Коліщчина.
- Перехід Правобережжя від Польщі до Росії.
- Спроба князя Рєпіна поновити козацьке військо.

Склала М. СЬОМІНА.

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71.

НЕДІЛЯ, 6 СІЧНЯ

- 10.00 «Зірка відваги», 6 частина. США.
11.30 «Нінзя»-8. Японія.
13.30, 17.30 «Пам'ятай себе». США. Новий фантастичний бойовик. У головній ролі А. Шварценеггер.
15.30 «Загін фантастичного призначення». США. В головній ролі Д. Чен.
19.30 «Франтик-шалений». США. Бойовик. У головній ролі Х. Форд.
21.30 «Космічні яйця». США. Пародія на «Зоряні війни».

ПОНЕДІЛОК, 7 СІЧНЯ

- 10.00 Мультфільми.
11.30 «Цар звірів». Пригоди.
13.30, 17.30 «Кулак люти». У головній ролі Брюс Лі.
15.30 «Брудний Гаррі». У головній ролі К. Іствуд.
19.30 «З усіх сил». У головній ролі С. Сталоне.
21.30 «Шлях пізнання». Комедія.

ВІВТОРОК, 8 СІЧНЯ

- 10.00 Мультфільми.
11.30 «Нашестя пришельців». Фантастика.
13.30, 17.30 «Острів дракона». У головній ролі Б. Лі.
15.30 «Смертельна пультка». У головній ролі К. Іствуд.
19.30 «Смертельний стриптиз». Детектив.
21.30 «Пляжні дівчатка». Комедія.

СЕРЕДА, 9 СІЧНЯ

- 10.00 Мультфільми.
11.30 «За рифами». Пригоди.

13.30, 17.30 «Шлях дракона». У головній ролі Брюс Лі.

15.30 «Механік». У головній ролі Чарльз Бронсон.
19.30 «Тиша і благодать». Бойовик.
21.30 «Лихоманка літньої ночі». Комедія.

ЧЕТВЕР, 10 СІЧНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Робофорс». Фантастика.
13.30, 17.30 «Великий бос». У головній ролі Б. Лі.
15.30 «Заборонені теми». У головній ролі Ч. Бронсон.

19.30 «Фатальні ігри». Детектив.
21.30 «Дванадцять шведок у Африці». Комедія.

П'ЯТНИЦЯ, 11 СІЧНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Останній зоряний воїн». Фантастика.
13.30, 17.30 «Гра під назвою «смерть». У головній ролі Б. Лі.
15.30 «Посланець смерті». У головній ролі Ч. Бронсон.
19.30 «Осяяння». Детектив.
21.30 «Виплодок пекла». 1 серія. Фільм жахів.

СУБОТА, 12 СІЧНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Алан Квотерлей у пошуках загубленого міста». Пригоди.
13.30, 17.30 «Брюс Лі, Шаолін та кунг-фу».
15.30 «Зло, породжене людьми». У головній ролі Ч. Бронсон.
19.30 «Руда Соня». У головній ролі А. Шварценеггер.

21.30 «Виплодок пекла». 2 серія. Фільм жахів.

НЕДІЛЯ, 13 СІЧНЯ

10.00 Мультфільми.
11.30 «Конан-варвар». У головній ролі А. Шварценеггер.
13.30, 17.30 «Брюс Лі — король кунг-фу».
15.30 «Зимове вбивство». Детектив.
19.30 «Людина з гір». Фантастика.
21.30 «9» тижнів.

«Молодой коммунар» —
орган Кировоградского
областного комитета
ЛКСМУ (МДС).

На украинском языке.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного, військово-патріотичного, виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-92; комсомольського життя та економіки — 2-04-84, 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 8.

Індекс 61103.

Тираж 16 500.

В. о. редактора
М. ШВОРАК.